

УПОРЕДНА АНАЛИЗА СИСТЕМА ИЗБОРА
НОСИЛАЦА ПРАВОСУДНИХ ФУНКЦИЈА
ПОЈЕДИНИХ ЗЕМАЉА У ПРОЦЕСУ
ЕВРОИНТЕГРАЦИЈА И ПОЈЕДИНИХ
ЗЕМАЉА ЧЛАНИЦА ЕУ

САДРЖАЈ:

I УВОД.....	3
II ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ГРЕКО ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ.....	4
1. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2015. ГОДИНУ.....	4
2. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2018. ГОДИНУ.....	5
3. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2019. ГОДИНУ.....	10
4. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2020. ГОДИНУ.....	17
III ДРЖАВЕ У ПРОЦЕСУ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА.....	21
1. РЕПУБЛИКА СРБИЈА.....	21
2. РЕПУБЛИКА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.....	27
3. РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА.....	30
IV ДРЖАВЕ ПУНОПРАВНЕ ЧЛАНИЦЕ ЕУ.....	39
1. РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА.....	39
2. КРАЉЕВИНА БЕЛГИЈА.....	56
3. КРАЉЕВИНА ХОЛАНДИЈА.....	59
4. САВЕЗНА РЕПУБЛИКА НЕМАЧКА.....	61

I УВОД

Реформа правосуђа била је и остаје важан приоритет Републике Србије у циљу унапређивања независности правосудног система, непристрасности и квалитета правде, унапређења стручности, одговорности и ефикасности правосуђа.

Независност судске власти је принцип на коме се темељи однос између законодавне и извршне власти, који спречава да оне утичу на вршење судске власти (на ток и исход судског поступка). Независност судске власти представља гаранцију да ће свако остварити и заштитити своја права онако како је то прописано законима, а не вољом оних који су те законе донели или их спроводе. Другим речима, независност судске власти је гарант владавине права, а не политичке воље оних који доносе законе.

Област правосуђа је посебно значајна имајући у виду стратешко опредељење Републике Србије да постане пуноправна чланица Европске Уније, као и чињеницу да је у току спровођење активности из Акционог плана за поглавље 23 - Правосуђе и основна права. Садржајно, ово поглавље се односи на испуњавање политичких критеријума који су основни предуслов даљих интеграција. Област правосуђа изазива посебну пажњу ЕУ имајући у виду да је стабилан правосудни систем неопходан за остваривање владавине права. Област правосуђа садржи стандарде које једна земља мора да испуни у складу с моделом унутрашњег правосудног система, како би он у потпуности био усклађен с правним стандардима ЕУ. Да би земља која је на путу европских интеграција била успешна у реформама у овој области мора имати потпуну усклађеност правних аката.

Како би испунила услове из овог поглавља, Србија треба да спроведе бројне реформе и активности које имају директан утицај на свакодневни живот грађана. Уз ефикасан правосудни систем и ефикасну борбу против корупције, Србија постаје држава која има стабилан правни систем и поуздана држава која на тај начин привлачи стране инвеститоре. Један од кључних елемената неопходних за успостављање квалитетног правосудног система у Републици Србији јесте процедура, односно начин избора носилаца правосудних функција.

Ова анализа бави се правном регулативом која уређује начин избора носилаца правосудних функција у Републици Србији, Републици Босни и Херцеговини, Републици Северној Македонији, Републици Хрватској, Краљевини Белгији, Краљевини Холандији и Савезној Републици Немачкој. Избор држава које су предмет упоредне анализе није случајан, већ се водило рачуна да је прва група држава (Србија, Босна и Херцеговина у Северна Македонија) на одређеним станицама на путу ка ЕУ, док су преостале државе (Хрватска, Белгија, Холандија и Немачка) пуноправне чланице ЕУ.

Први део Анализе односи се на препоруке и закључке Греко (Група држава који је формирао Савет Европе, са циљем да надзире примену Конвенција Савета Европе, односно усклађеност законодавстава земаља чланица са антикоруптивним стандардима Савета Европе), који се односе на систем избора носилаца правосудних функција у Републици Србији.

II ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ГРЕКО ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

1. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2015. ГОДИНУ

Препоруке у односу на судије

Препорука IV

Промена састава Високог савета судства, посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да најмање половина његових чланова буду судије изабране од стране својих колега и укидање чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности.

Предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге Високог савета судства као истински самоуправног тела које делује на проактиван и транспарентан начин (став 99);

Препорука V

Реформа процедура за запошљавање и унапређивање судија и председника судова, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума, на транспарентан начин и да положај председника судова обављају вршиоци дужности што је краће могуће (став 115);

У односу на тужиоце.

Препорука VIII

Промена састава Државног већа тужилаца (ДВТ), посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да значајни део његових чланова буду тужиоци изабрани од стране својих колега и укидањем чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности;

Предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге ДВТ-а као истински самоуправног тела које делује проактивно и транспарентно (став 164);

Препорука IX

Реформа процедура за запошљавање и унапређивање јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, ограничавајући дискрецију Владе и обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума, на транспарентан начин и да положај јавних тужилаца (тј. руководиоца тужилаштва) вршиоци дужности обављају само кратко време (став 173);

2. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2018. ГОДИНУ

Спречавање корупције у односу на судије

Препорука IV

ГРЕКО је препоручио (I) промену састава Високог савета судства, посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да најмање половина његових чланова буду судије изабране од стране својих колега и укидање чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности; (II) предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге Високог савета судства као истински самоуправног тела које делује на проактиван и транспарентан начин.

Надлежни органи изјављују да, као што је објашњено у Извештају о евалуацији, спровођење првог дела препоруке захтева измене Устава. Према Акционом плану о приступању ЕУ, уставна реформа је предвиђена за крај 2017. године. Из тог разлога, не може се остварити никакав напредак у спровођењу у току извештајног периода.

Међутим, што се тиче састава Високог савета судства (ВСС), надлежни органи истичу да половину чланова ВСС-а чине судије које су изабране од стране њихових колега; шест од 11 чланова ВСС-а морају бити судије, које бира Народна скупштина. Међутим, њих именује Високи савет судства, након резултата избора од стране судија према Закону о Високом савету судства.

У вези са другим делом препоруке, надлежни органи достављају следећу информацију:

Закон о Високом савету судства је измењен 21. децембра 2015. године. Амандмани предвиђају јавне седнице ВСС-а, образложене одлуке и објављивање одлука и извештаја о напретку ВСС-а на његовом веб-сајту (www.vss.sud.rs);

Високи савет судства је, сходно томе, изменио свој Пословник 13. јануара 2016. године. Дневни ред, записници и одлуке седница ВСС-а, који су сада јавни, објављују се на његовом веб-сајту, заједно са календаром активности;

Дана 8. марта 2016. године, Високи савет судства је усвојио Стратегију о комуникацији за период 2016-2018, како унутар самог Савета тако и између Савета, са једне стране, и судова, јавности и циљних група, са друге стране. Њен циљ је да рад правосуђа учини доступнијим и транспарентнијим јавности;

Као одговор на забринутост ГРЕКО-а да су судије препуштене саме себи у случају притиска јавности, Високи савет судства је усвојио 25. октобра 2016. године одлуку о изменама Пословника, чиме је обезбеђен јасан поступак за предузимање неопходних радњи у циљу јавног реаговања у случају непримереног политичког утицаја на правосуђе; то укључује обавезу издавања јавних саопштења. Сходно томе, Високи савет судства је издао, на пример, 24. фебруара 2017. године, изјаву поводом учесталих текстова у средствима јавног информисања о осетљивим породичним споровима који би требало да буду ван пажње јавности;

У вези са сугестијом ГРЕКО-а о одвојеном буџету за правосуђе којим би требало да управља Високи савет судства, Народна скупштина је 29. децембра 2016. године донела измене Закона о уређењу судова, којим је промењен рок за пренос буџетске надлежности са Министарства правде на ВСС. Нови рок је утврђен за 1. јануар 2018. године;

На крају, у вези са примедбом ГРЕКО -а да је потребна одговарајућа методологија за мерење обима посла судова и судија, Високи савет судства је формирао радну групу у циљу

израде нацрта програма за систем пондерисања предмета, који ће се користити за правичну и јединствену расподелу и управљање предметима. Рад на томе је тренутно у току.

У вези са првим делом препоруке, ГРЕКО понавља да је промена састава Високог савета судства од суштинске важности за јачање његове независности и стварање услова за враћање поверења јавности у правосуђе. Није дошло до промене у институционалном и процедуралном оквиру који је ГРЕКО оценио у Извештају о евалуацији и, стога, забринутост која је у њему изражена и даље остаје. Чак и ако Народна скупштина само бира кандидате које је номиновао Високи судски савет, а који су претходно изабрани од стране њихових колега, она и даље може да одбије да изабере предложене кандидате и на тај начин покрене нови процес селекције. ГРЕКО разуме да пуна усклађеност са овим делом препоруке подразумева уставну реформу, за коју се нада да ће се брзо догодити. Овај део препоруке није спроведен за сада.

У вези са другим делом препоруке, ГРЕКО поздравља различите мере које су наведене у извештају, а које изгледа да су одговарајући одговори на његову забринутост изражену у Извештају о евалуацији. Потребно је успоставити и додатно развити праксу транспарентног и проактивног поступања у оквиру Високог савета судства, као стварно самоуправног тела. ГРЕКО очекује пријем додатних информација о еволуцији праксе Високог савета судства и одлука за решавање питања правосуђа. Из тог разлога, овај део препоруке је делимично спроведен.

ГРЕКО закључује да је препорука IV делимично спроведена.

Препорука V

ГРЕКО је препоручио реформу процедура за запошљавање и унапређивање судија и председника судова, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума, на транспарентан начин и да положај председника судова обављају вршиоци дужности што је краће могуће.

Надлежни органи објашњавају да су уведене јасне процедуре за први избор, именовање на сталне позиције и напредовање за судије, захваљујући усвајању неколико правилника од стране Високог савета судства 15. новембра 2016. године и 29. марта 2016. године: (I) Правилник о критеријумима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата за судију који се први пут бира; (II) Правилник о критеријумима за оцену стручности, оспособљености и достојности за избор судије на сталној судијској функцији у други или виши суд и о критеријумима за предлагање кандидата за председника суда и (III) Правилник о критеријумима, мерилима, поступку и надлежним органима за оцењивање рада судијских помоћника. Правилнике је припремила радна група укључујући судије свих нивоа, чланове Високог савета судства, представнике судијских и тужилачких помоћника и разне друге заинтересоване стране, као и ОЕБС.

Ови правилници обезбеђују критеријуме и стандарде који су засновани на заслугама за објективну евалуацију кандидата за судијске позиције. За почетак каријерних позиција предвиђени су испитивање, систем бодовања и успостављање коначне листе кандидата. Разговори за посао који се обављају са кандидатима за позиције на свим нивоима отворени су за јавност и снимају се. Омогућен је јавности приступ снимцима у просторијама ВСС-а. И за почетак каријере и за више судијске позиције, прибавља се такође мишљење колега кандидата и судија из непосредно вишег суда.

У погледу позиција председника суда, надлежни органи напомињу да је Високи савет судства доставио већи број предлога за именовање Народној скупштини, и да је избор у току за неколико других позиција. Сходно томе, тренутно постоје вршиоци дужности председника

суда у 11 од 162 суда у Србији. Осим двојице, вршиоци дужности председника суда су на својим позицијама од септембра 2016. године. Поступци за именовање за те позиције су у току.

Што се тиче неопходних уставних амандмана за искључивање Народне скупштине из процеса именовања судија, Министарство правде организује серију округлих столова широм земље, укључујући представнике цивилног друштва, академике и медије. Овај процес треба да се заврши до средине новембра 2017. године, након чега ће Министарство започети израду нацрта амандмана.

ГРЕКО поздравља кораке које су предузети за унапређење објективности и транспарентности процедура за запошљавање и унапређење судија и председника судова, нарочито увођење испита за започињање каријерних места, правилнике који садрже објективне критеријуме и избор или процес именовања већег броја председника суда који је у току. Међутим, изгледа да резултати које су кандидати остварили у поступку избора нису обавезујући нити да Високи савет судства мора да образложи своје одлуке када одлучи да именује другог кандидата у односу на оног који је добио највишу оцену. Стога, постоји још простора за пристрасност приликом запошљавања и унапређења судија. Поред тога, рад на измени Устава, који је неопходан како би се искључило учешће Народне скупштине у процесу именовања судија, је на самом почетку.

ГРЕКО закључује да је препорука V делимично спроведена.

Спречавање корупције у односу на тужиоце

Препорука VIII

ГРЕКО је препоручио (I) промену састава Државног већа тужилаца (ДВТ), посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да значајан део његових чланова буду тужиоци изабрани од стране својих колега, и укидањем чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности; (II) предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге Државног већа тужилаца као стварно самоуправног тела које делује проактивно и транспарентно.

У вези са првим делом препоруке, надлежни органи објашњавају да је уставна реформа која је неопходна за њено спровођење предвиђена за крај 2017. године. Стога, није могло доћи ни до каквог напретка у спровођењу за време извештајног периода.

У вези са другим делом препоруке, надлежни органи достављају следеће информације:

Вишегодишњи стратешки план је израђен од стране Државног већа тужилаца (ДВТ) уз подршку Светске банке и твининг пројекта ИПА 2013, у циљу јачања улоге и капацитета ДВТ-а као истински самоуправног тела;

Спровођење пројекта ИПА 2013 почело је у августу 2015. године, и наставило се у 2016. години, уз експертску анализу правног оквира, семинаре и студијске посете, чија је сврха да допринесу изградњи капацитета ДВТ-а. Ове активности су биле усредсређене посебно на стратешко планирање, модернизацију административне канцеларије, управљање људским ресурсима, буџетско планирање и алокацију, транспарентност и сарадњу са другим органима, медијима и цивилним друштвом, итд.; даље јачање и изградња капацитета ДВТ-а су предвиђени у оквиру предстојећег пројекта ИПА 2017 чије је програмирање у току;

Парламент је усвојио амандмане на Закон о Државном већу тужилаца у 2015. години. Њима се обезбеђује јавност седница и аката донетих на седницама ДВТ-а путем његовог веб-сајта (www.dvt.jt.rs);

Државно веће тужилаца је усвојило 23. марта 2017. године амандмане на свој Правилник. Измене укључују (I) успостављање јасних правила о јавномреаговању ДВТ-а у случају политичког утицаја на рад јавних тужилаца; (II) спецификацију и стандардизацију оперативних радних процедура и (III) унапређење ефикасности ДВТ-а. У том циљу, поред постојећег Етичког одбора, формирано је и неколико радних тела ДВТ-а, односно Повереник за самосталност у случајевима политичког и другог недозвољеног утицаја, радне групе за праћење правосудних закона, радне групе за образовне програме, као и радна тела надлежна за праћење одређених области у циљу испуњавања обавеза из Акционог плана о придруживању ЕУ. Права и обавезе председника ДВТ-а и чланова додатно су прецизирана, а утврђена је и обавеза да одлуке Већа морају бити образложене. Право на улагање жалбе на одређене одлуке је такође предвиђено.

Сва Јавна тужилаштва су обавештена о успостављању Повереника за самосталност у случајевима политичког и другог непримереног утицаја и о могућности контактирања истог у вези са конкретним случајевима непримереног утицаја. Случајеви могу бити заведени као поверљиви, ако је потребно.

ГРЕКО узима у обзир недостатак напретка у вези са првим делом препоруке. Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО поздравља разне мере наведене у извештају, које се чине одговарајућим одговорима на његове поводе за забринутост који су изражени у Извештају о евалуацији. Очекује да оцени даљи напредак у свом следећем извештају, посебно у вези са успостављањем праксе транспарентног и проактивног деловања ДВТ-а као истински самоуправног тела.

ГРЕКО закључује да је препорука VIII делимично спроведена.

Препорука IX

ГРЕКО је препоручио реформу процедуре за запошљавање и унапређивање јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, ограничавајући дискрецију Владе и обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума на транспарентан начин и да положај јавних тужилаца (тј. руководиоца тужилаштва) обављају вршиоци дужности само кратко време.

Надлежни органи наводе да је Државно веће тужилаца ангажовано у реформи процеса избора и унапређења јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у оквиру постојећег уставног и правног оквира. Дана 29. маја 2014. године, ДВТ је усвојило Правилник о критеријумима и мерилима за вредновање рада јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца. Примењује се од 15. јануара 2015. године, након почетног периода пробног спровођења у већем броју јавних тужилаштва. Сходно томе, ДВТ је изабрало 2. фебруара 2015. године по први пут заменике јавних тужилаца на сталној функцији, у складу са одредбама новог Пословника. Након тога, од јавних тужилаштва је затражено да доставе ДВТ-у оцену рада кандидата који су се пријавили за радна места.

Поред тога, ДВТ је усвојило 7. септембра 2017. године Пословник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата у поступку предлагања за заменика јавног тужиоца који се први пут бира. Правилник наводи, између осталог, да се коначна оцена кандидата који су завршили почетну обуку на Правосудној академији сматра мерљивим и ваљним критеријумом оспособљености и стручности за заменика јавног тужиоца који се бира први пут у основном јавном тужилаштву.

Детаљне информације о поступку вредновања постављене су на веб-сајту ДВТ-а и прослеђене свим јавним тужилаштвима у циљу промовисања важности оцене рада и њеног утицаја на унапређење.

Пружене информације не омогућавају да ГРЕКО оцени препоруку, чак ни као делимично спроведену. Уз разумевање да предстојећа уставна реформа спречава спровођење неких елемената препоруке, посебно искључивање Народне скупштине из процеса, ГРЕКО истиче да критеријуми које ДВТ користи за запошљавање и унапређење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца остају нејасни. Поред тога, ништа не указује на то да је дискреција Владе у процесу ограничена, или да се позиције руководиоца тужилаштва попуњавају на трајној основи.

ГРЕКО закључује да препорука IX није спроведена.

3. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2019. ГОДИНУ

Спречавање корупције у односу на судије

Препорука IV

ГРЕКО је препоручио: I. промену састава Високог савета судства, посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да најмање половина његових чланова буду судије изабране од стране својих колега и укидање чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности; II. предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге Високог савета судства као истински самоуправног тела које делује на проактиван и транспарентан начин.

ГРЕКО подсећа да је ова препорука била делимично спроведена у време усвајања Извештаја о усклађености. Што се тиче првог дела препоруке, ГРЕКО је закључио да није било промена у институционалном саставу Високог савета судства (ВСС) и да разлози за забринутост у Извештају за евалуацију и даље постоје. Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО је поздравио различите предузете мере (Надлежни органи, између осталог, извештавају о изменама Закона о Високом савету судства (од 21. децембра 2015. године) који предвиђају јавне седнице Високог савета судства, образложења одлука и објављивање одлука ВСС-а на сајту ВСС-а; измене Пословника о раду ВСС-а предвиђају процедуру у случају неприкладног политичког утицаја на правосуђе укључујући и обавезу давања јавних саопштења (као одговор на повод за забринутост која истиче да су судије остављене да се саме сналазе у случајевима јавног притиска); измени Закона о уређењу судова којом се мења рок за пренос буџетске надлежности са Министарства правде на ВСС на 1. јануар 2018. године (у складу са предлогом ГРЕКО-а за посебан буџет за правосуђе) и констатовао да су ове мере адекватан одговор на разлоге за забринутост који су истакнути у Извештају о евалуацији. У извештају се, међутим, наводи да је неопходно да се успостави и даље развија пракса за транспарентније и проактивније поступање у оквиру ВСС-а, као самоуправног тела и стога закључује да је овај део препоруке делимично спроведен.

Надлежни органи наводе да, у складу са објашњењем датом како у Извештају о евалуацији тако и Извештају о усклађености, спровођење првог дела ове препоруке захтева измене Устава. Владин Предлог нацрта амандмана на Устав РС (који је, као што је поменуто горе, достављен Народној скупштини) предвиђа значајне промене у саставу Високог савета судства. У складу са овим предлогом, који је као што је већ речено, предмет мишљења који је доставила Венецијанска комисија и који је био предмет накнадних измена (и за које постоји сагласност да су у складу са ранијим мишљењем Венецијанске комисије)⁶ предвиђено је да се ВСС састоји од десет чланова, од којих су пет судије које бирају њихове колеге (неопходно је истаћи обезбеђену једнаку заступљености свих нивоа у оквиру правосуђа), а других пет чланова су истакнути правници које бира Народна скупштина. Народна скупштина је стога изузета из избора чланова ВСС-а из реда судија и укида се чланство представника извршне и законодавне власти по службеној дужности.

Када је у питању други део препоруке, надлежни органи наводе да је Пословник о раду Високог савета судства поново измењен 17. јануара 2018. године. Измењени Пословник, између осталог, предвиђа да сва заинтересована лица могу присуствовати разговору са кандидатима за судију који се први пут бира, до броја расположивих места, као и да се разговор са кандидатима тонски снима. У складу са новим Правилником о програму и начину полагања испита (на коме се оцењује стручност и оспособљеност кандидата за судију који се први пут бира), списак кандидата и оцене које су добили објављују се на званичној интернет

страници ВСС-а, осигуравајући транспарентност рада ВСС-а током процеса избора. Надовезујући се на успостављену процедуру о којој је извештавано раније, а која се односи на „непримерен утицај на правосуђе”, у периоду од фебруара до јула 2018. године, након ГРЕКО Извештаја о усклађености, ВСС је дао јавна саопштења у осам случајева, осуђујући различите изјаве политичара, и другим догађајима који се односе на појединачне случајеве, судије и правосуђе у целини.

Најзад, када је у питању раније поменута измена Закона о уређењу судова (који предвиђа рок за пренос преостале буџетске надлежности са Министарства правде на ВСС, који је одложен од стране Народне скупштине са 1. јануара 2018. године на 1. јануар, 2020. године) у октобру, 2018. године Уставни суд је прогласио дату прелазну одредбу неуставном, налазећи да не постоји правни основ за преузимање или укидање преосталих надлежности Министарства правде (У Решењу бр. IУз-34/2016, Уставни суд проглашава члан 32, Закона о уређењу судова (којим се преноси буџетска надлежност на ВСС) ништавним, истичући да је овај члан „вештачки створио наводну „невидљиву норму” у складу са којим се одређене надлежности Министарства правде мењају или укидају, премда су ове надлежности Министарства неизмењене у складу са другим (материјалним) одредбама које регулишу надлежности Министарства правде и ВСС-а у оквиру самог Закона о уређењу судова”). Без обзира на горе наведено, ВСС је и даље надлежан да Министарству финансија директно предлаже део буџета који је предвиђен за рад судова као и за расподелу и надзор над трошењем буџетских средстава (Поред плата судија (које директно спадају у буџетску надлежност ВСС-а), надлежни органи објашњавају да ВСС предлаже неопходан буџет за трошкове вештака и судских преводилаца и тумача током судског поступка; трошкове бранилаца; трошкове који проистекну током суђења у разумном временском периоду; трошкове надокнада за штету у поступцима противправног лишавања слободе у кривичним поступцима; трошкове надокнаде за штету у складу са решењем Уставног суда; као и надокнаде за трошкове у складу са пресудама Европског суда за људска права). Како би се ојачала улога ВСС-а у припреми буџета, нацрт амандмана XIII Устава предвиђа да ће ВСС „предлагати буџетска средства за рад Високог савета судства и за рад судова и располагати овим средствима самостално”.

ГРЕКО такође узима у обзир достављене информације. Када је у питању први део ове препоруке, ГРЕКО поздравља поступак реформе Устава која је у току (истовремено узимајући у обзир тежак процес консултација, видети више о овоме у пасусу 98 извештаја). ГРЕКО сматра да би нацрт амандмана Устава о саставу ВСС-а, уколико би био усвојен као што се предвиђа, представљао значајан напредак у односу на тренутну ситуацију, нарочито уколико би се половина чланова ВСС-а из реда судија бирала од стране колега и уколико би се укинуло чланство представника извршне и законодавне власти по службеној дужности. Без обзира на то, ГРЕКО препорука такође позива на потпуно искључивање Народне скупштине из избора чланова ВСС-а (не само из избора чланова из реда судија у складу са тренутним предлогом). Влада се такође обавезала на ово у својој Националној стратегији за реформу правосуђа и у Акционом плану за Поглавље 23* (*Види Националну стратегију реформе правосуђа Републике Србије (2013-2018), усвојену 2013. године која предвиђа искључивање Народне скупштине из процедуре избора чланова ВСС-а: <https://www.mpravde.gov.rs/en/vest/3394/the-national-judicial-reform-strategy-for-the-period-2013-2018-.php> и Акциони план за Поглавље 23 који наводи „ без учешћа Народне скупштине (изузев искључиво деклараторне улоге)”, види: <https://mpravde.gov.rs/files/Action%20plan%20Ch%2023.pdf>). Међутим, у сваком случају, још увек нису усвоје измене Устава, и ГРЕКО може сматрати да је овај део препоруке само делимично спроведен.

Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО поздравља даље мере које су предузете. ГРЕКО признаје да ће изградња капацитета ВСС-а као самоуправног тела, захтевати више времена и праксе током развоја, нарочито узимајући у обзир да је дошло до одлагања преноса

преостале буџетске и административне надлежности са Министарства правде на ВСС. ГРЕКО такође прихвата да је неопходно да се одређене мере и даље предузимају, у складу са захтевима препоруке, али такође наводи, да је овај процес у току. ГРЕКО стога захтева од надлежних органа у Србији да и даље обавештавају ово тело о напретку процеса, као и о питању буџетске аутономије ВСС-а. ГРЕКО сматра да је овај део препоруке и даље делимично спроведен.

ГРЕКО закључује да Препорука IV остаје делимично спроведена.

Препорука V

ГРЕКО је препоручио реформу процедура за запошљавање и унапређивање судија и председника судова, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума, на транспарентан начин и да положај председника судова обављају вршиоци дужности што је краће могуће.

ГРЕКО подсећа да је ова препорука само делимично спроведена у време усвајања Извештаја о усклађености. ГРЕКО је поздравио кораке који су предузети за унапређење објективности и транспарентности процедура за запошљавање судија и председника судова, а нарочито увођење испита за започињање каријерних места (Ови правилници, усвојени од стране ВСС-а 15. новембра и 29. марта 2016. године, тичу се: 1. критеријума за стручност, оспособљеност и достојност кандидата који се први пут бирају на позицију у правосуђу; 2. критеријума за оцену стручности, оспособљености и достојности судија који се бирају на сталну функцију у другостепеним и вишим судовима и критеријума за избор председника судова; 3. критеријума, стандарда, процедура и надлежних органа за процену рада правосудних помоћника), усвајање правилника од стране ВСС-а који садржи објективне критеријуме као и избор или процедуру именовања већег броја председника суда који је у току. Међутим, није изгледало да су резултати које су кандидати остварили у поступку избора обавезујући нити да је Високи савет судства у обавези да образложи своје одлуке када одлучи да именује другог кандидата у односу на оног који је добио највишу оцену. Стога, постојао је простор за пристрасност приликом запошљавања и унапређења судија. Поред тога, рад на измени Устава, који је неопходан како би се искључило учешће Народне скупштине у процесу именовања судија, је био на самом почетку.

Надлежни органи сада наводе да ће горе наведени нацрт амандмана Устава омогућити да „Високи савет судства бира председника Врховног суда Србије и председнике осталих судова и одлучује о престанку њихове функције, бира судије и судије поротнике и одлучује о престанку њихове функције (...)”, (Амандман XIII). Када се усвоје амандмани, Народна скупштина ће бити искључена из овог поступка. Амандман VII чак предвиђа да ће Правосудна академија бити чувар и једини начин уласка у правосуђе, тиме елиминишући пристрасност приликом запошљавања судија (што је раније наведено као разлог за забринутост од стране ГРЕКО-а). Овај члан је унет у нацрт амандмана по препоруци Венецијанске комисије, која наводи да „би било препоручљиво заштитити Академију од могућег непримереног утицаја, тако што би јој се обезбедио чврст статус унутар Устава”.

Надлежни органи истичу значај усвојених правилника, који су поменути у Извештају о усклађености, за обезбеђивање јасних, непристрасних процедура, односно процедура које су засноване на заслугама за запошљавање судија и председника судова. Поред тога, 17. јануара 2018. године, ВСС је усвојио нови Правилник о програму и начину полагања испита, који уводи још један корак при запошљавању судија - писмени део који се састоји из писаног текста и писаног задатка. Надлежни органи наводе да је оцена добијена на писменом делу преовлађујући критеријум за предлагање кандидата Народној скупштини (Надлежни органи

даље наводе да, поред вредновања рада кандидата који долазе из редова правосудних помоћника, у обзир треба узети и раније искуство које је претходило правосудном испиту, принцип недискриминације и равномерну заступљеност националних мањина (и знање језика националне мањине).

Када је у питању транспарентност, предлог за именовање судије кандидата од стране ВСС-а Народној скупштини (са именом кандидата, биографијом и оценом) се објављује на интернет страници ВСС-а. Одлуке ВСС-а које се односе на избор судија на сталну судијску функцију у другостепеним и вишим судовима морају бити образложене (на основу критеријума који су наведени у Пословнику о раду ВСС-а) и објављени у Службеном гласнику.

Конечно, када је у питању последњи део препоруке, надлежни органи истичу да када председник суда пређе на другу правосудну функцију, постоји вршилац дужности председника суда док се не одабере нови председник суда. Јавни конкурс за избор председника суда се одмах објављује, како би се осигурало да вршилац дужности краткотрајно обавља ову функцију.

ГРЕКО поздравља уставне амандмане који предвиђају искључивање НС из поступка именовања и унапређивања судија и председника судова, али имајући у виду да ови амандмани још увек нису усвојени, ГРЕКО сматра да је ова препорука само делимично спроведена. У том контексту такође сматра да ће запошљавање судија у будућности у многоме зависити од начина уласка у Правосудну академију и могућег утицаја на овај процес. Међутим, ГРЕКО наводи да је добродошло успостављање критеријума (у складу са наведеним у Извештају о усклађености у том тренутку) који су допуњени правилником који обавезује ВСС да за именовање предлаже кандидате који остваре највише бодова, као и мерама које предвиђају више транспарентности у процедурама именовања и унапређења, иако нису у случају председника судова у потпуности у складу са процедуром која је предложена у Извештају о евалуацији. Конечно, по питању вршилаца дужности председника суда, из приложених података се не може закључити да је дошло до спровођења било каквих стварних промена које би обезбедиле да положај председника судова обављају вршиоци дужности што је краће могуће.

ГРЕКО закључује да Препорука V остаје делимично спроведена.

Спречавање корупције у односу на тужиоце

Препорука VIII

ГРЕКО је препоручио: I. промену састава Државног већа тужилаца (ДВТ), посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да значајан део његових чланова буду тужиоци изабрани од стране својих колега, и укидањем чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности; II. предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге Државног већа тужилаца као стварно самоуправног тела које делује проактивно и транспарентно.

ГРЕКО подсећа да је ова препорука била делимично спроведена у тренутку усвајања Извештаја о усклађивању. Први део ове препоруке очекује реформу Устава која је неопходна за њено спровођење. Када је у питању други део препоруке, ГРЕКО је сматрао да различите мере (Мере о којима је извештавано укључују образложење вишегодишњег стратешког плана, различите активности за изградњу капацитета, измене Закона о Државном већу тужилаца (ДВТ) који омогућава јавност седница и јавност аката ДВТ-а путем сајта, измене Пословника о раду ДВТ-а (у смислу јавног одговора ДВТ-а у случајевима политичког

мешања у рад јавних тужилаца, спецификација и стандардизација оперативних радних процедура и унапређење ефикасности ДВТ-а), између осталог и формирање Повереника за самосталност у случајевима политичког и другог недозвољеног утицаја и подизање свести о постојању овог Повереника) о којима је извештавано, представљају прикладан одговор на разлоге за забринутост који су наведени у Извештају о евалуацији, и са задовољством очекивао процену напретка у наредном извештају, нарочито када је у питању успостављање праксе транспарентнијег и проактивнијег деловања ДВТ-а, као самоуправног тела.

Надлежни органи сада наводе, у погледу првог дела препоруке, да горе поменути амандмани на Устав предвиђају да нови Високи савет тужилаца (ВСТ, промењени назив ДВТ) буде састављен од десет чланова, од којих су четири јавни тужиоци (заменици јавних тужилаца) са једнаком заступљеношћу свих нивоа тужилаштва (које бирају њихове колеге) и четири истакнута правника (које бира Народна скупштина), уз учешће врховног јавног тужиоца и министра задуженог за правосуђе као чланова по службеној дужности.

Када је у питању други део препоруке, надлежни органи наводе измењени Пословник о раду, вишегодишњи стратешки план и формирање Повереника за самосталност у случајевима политичког и другог недозвољеног утицаја (Наводи се да је Повереник, између осталог, задужен да истиче акта и/или пропусти који угрожавају самосталност и интегритет тужилаштва, да предлаже мере Савету у сврху оснаживања самосталности и интегритета и да обавештава Савет и јавност о постојању политичког и неког другог недозвољеног утицаја на рад јавног тужилаштва). У 2017. и 2018. години, горе поменути Повереник је издао 8 мишљења и једну препоруку за наводе о политичком притиску на јавне тужиоце. Покренуо је и иницијативе које су предузете како би се проценила рањивост самосталности и интегритета заменика јавних тужилаца. Поред тога, у истом периоду, одржано је осам радионица за око 180 тужилаца о начину пријављивања недозвољеног утицаја на њихов рад (Ове радионице су организоване од стране ЕУ/Хоризонталног програма помоћи Савета Европе „Оснаживање правних гаранција за независно и непристрасно судство”). На крају, надлежни органи извештавају о различитим радним групама које је успоставио ДВТ (нпр. за надзор над законима о правосуђу, за едукативне програме, за измену прописа о дисциплинским поступцима), о првом годишњем радном плану за 2018. годину на основу вишегодишњег стратешког плана, о предлогу за план организације људских ресурса за 2018. годину, о Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних места које је усвојио ДВТ и повећању броја радних места заменика јавних тужилаца на 780 (повећање од 14% од укупног броја заменика јавних тужилаца у Србији), конкурсима које је организовао ДВТ како би се попунила ова радна места као и тзв. „Функционална анализа” тужилачког система, коју спроводи Мултидонаторски фонд за подршку владавини права у Србији, и која је у току.

Када је у питању први део препоруке, ГРЕКО сматра да Нацрт амандмана на Устав који предвиђа да НС бира четири од десет чланова ДВТ-а представља велики напредак у односу на тренутну ситуацију (где НС бира осам од 11 чланова, док су остали чланови по службеној дужности), нарочито уколико се узме у обзир да НС више неће бити одговорна за постављање заменика јавних тужилаца и јавних тужилаца (видети ниже следеће препоруке). Међутим, наводи се да амандмани не испуњавају све захтеве из препоруке и посвећеност Владе, у складу са Националном стратегијом за реформу правосуђа и Акционим планом за Поглавље 23, који наводе изузеће НС у процесу избора чланова у ДВТ (види Националну стратегију реформе правосуђа у Републици Србији (2013-2018) која је усвојена 2013. године и која наводи искључење НС из процеса за избор чланова ДВТ-а: <https://www.mpravde.gov.rs/en/vest/3394/the-national-judicial-reform-strategy-for-the-period-2013-2018-.php> и Акциони план за Поглавље 23 који наводи „без учешћа Народне скупштине (изузев искључиво деклараторне улоге)”, види: <https://mpravde.gov.rs/files/Action%20plan%20Ch%2023.pdf>). ГРЕКО наводи да се само четири тужиоца од десет чланова бира од стране својих колега и да чланство представника извршне власти, по службеној дужности,

ипак остаје на снази, (и ако се укида чланство представника законодавне власти по службеној дужности, што је похвално). Као и у свим случајевима где амандмани нису још увек усвојени, ГРЕКО може само да сматра да је овај део препоруке делимично спроведен.

Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО прихвата да су предузете и да се још увек предузимају одговарајуће мере, у складу са захтевима у препоруци, али такође наводи да процес реформе још увек није завршен. ГРЕКО охрабрује ДВТ да настави са ојачавањем своје улоге (нпр. даљим унапређивањем транспарентности свог рада и комуникација у вези са својим радом, укључујући део који се односи на одлуке о именовању, у складу са ниженаведеном препоруком, поступајући по мишљењу Повереника за самосталност у случајевима: политичког и другог недозвољеног утицаја, усвајањем пословника о раду за Повереника, бржим попуњавањем радних места у тужилаштвима путем јавних конкурса, наставком унапређења капацитета у области људских ресурса и буџетског планирања, итд.) и да настави да обавештава ГРЕКО о даљем напретку у овом погледу, такође у светлу мера којеће бити предузете након „Функционалне анализе” тужилаштва која је тренутно у току. ГРЕКО, такође, сматра да је овај део препоруке делимично спроведен.

ГРЕКО закључује да је Препорука VIII делимично спроведена.

Препорука IX

ГРЕКО је препоручио реформу процедуре за запошљавање и унапређивање јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, ограничавајући дискрецију Владе и обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума на транспарентан начин и да положај јавних тужилаца (тј. руководиоца тужилаштва) обављају вршиоци дужности само кратко време.

ГРЕКО подсећа да ова препорука није спроведена у тренутку усвајања Извештаја о усклађености. Премда има разумевања да предстојећа уставна реформа спречава спровођење неких елемената препоруке (поготово искључивање НС из процеса), ГРЕКО је истакао да критеријуми које користи ДВТ за запошљавање и унапређење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца и даље нису јасни. Штавише, ништа није указивало да је дискреционо право Владе у овом процесу ограничено или да се радна места јавних тужилаца (руководилаца тужилаштва) попуњавајуна сталној основи.

Надлежни органи сада извештавају да Нацрт амандмана Устава (амандмани XXII и XXIV) предвиђа да заменике јавних тужилаца, ДВТ бира доживотно, а јавне тужиоце (тј. руководиоце тужилаштва) на период од шест година. Уз изузетак поступка избора Врховног јавног тужиоца (који се бира већином од три петине свих народних посланика у НС, такође на период од шест година), тако да ће НС у будућности бити у потпуности искључена из процеса запошљавања и унапређивања јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца и Влада више неће бити укључена у овај процес.

Како би се осигурало да су одлуке засноване на јасним и објективним правилима и процедурама за одабир, Нацрт амандмана на Устав предвиђа да је Правосудна академија једини начин уласка у тужилаштво (и да ј само могуће изабрати лица за заменике јавних тужилаца која се постављају први пут, искључиво уколико су успешно прошла почетну обуку на Правосудној академији). И ако се очекује усвајање амандмана, ДВТ је уложио додатне напоре да унапреди систем избора заменика јавних тужилаца у оквиру постојећег уставног оквира усвајањем (7. септембра, 2017. године) новог Правилника о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата у поступку предлагања за заменика јавног тужиоца који се први пут бира на место јавног тужиоца, који између осталог прописује програм и начин полагања испита за кандидате (од којег су као

изузетак ослобођени полазници који су завршили Правосудну академију) и мерила за оцењивање резултата.

Надлежни органи извештавају да се избор заменика јавног тужиоца и јавног тужиоца редовно објављује, укључујући ранг листу кандидата са оценом на испиту коју је кандидат остварио и оцену рада.

Извештава се да 19 од 90 јавних тужилаца (тј. руководилаца тужилаштва) тренутно врши функцију вршиоца дужности. Постављање (на место вршиоца дужности) може да траје до годину дана, што указује да вршење функције вршиоца дужности јавних тужилаца траје само кратак временски период.

ГРЕКО поздравља Нацрт амандмана на Устав који се односи на део препоруке (у погледу искључивања НС и ограничавања дискреционог права Владе, мада у погледу последње тачке, ГРЕКО наводи да ће много тога зависити од утицаја на процедуру избора у Правосудној академији, када ова установа постане једини пут за улазак у тужилаштво). Како ови амандмани још нису усвојени, ГРЕКО закључује да је овај део препоруке делимично спроведен. Када је у питању део препоруке који обезбеђује да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума и на транспарентан начин и да се радна места јавних тужилаца попуњавају вршиоцима дужности само кратак временски период, ГРЕКО наводи да нису достављени нови подаци (како је Правилник већ наведен у Извештају о усклађености, и чини се да је и даље могуће унапређивање заменика јавних тужилаца, чак и ако нису у питању најбоље ранжирани кандидати, без обавезе достављања додатног образложења, као и да нема стварних промена које су спроведене како би се осигурало да се места руководилаца попуњавају вршиоцима дужности само на кратак период).

ГРЕКО закључује да је Препорука IX делимично спроведена.

4. ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ЗА 2020. ГОДИНУ

Спречавање корупције у односу на судије

Препорука IV

Промену састава Високог савета судства, посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да најмање половина његових чланова буду судије изабране од стране својих колега и укидање чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности.

Предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге Високог савета судства као истински самоуправног тела које делује на проактиван и транспарентан начин.

Подсећа се да је у Прелазном извештају усклађености ова препорука била делимично спроведена. Конкретно, што се тиче првог дела препоруке, ГРЕКО је поздравио уставну реформу која је тренутно у току, а којом се значајно унапређује састав Високог савета судства (ВСС), пошто ће половину чинити судије изабране од стране својих колега, а укинуће се и чланство представника извршне и законодавне власти по службеној дужности. Међутим, нагласио је да потпуно искључивање Народне скупштине из избора ових чланова није предвиђено нацртом уставних амандмана. Међутим, амандмани на Устав још увек нису донети. Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО је потврдио да ће изградња капацитета ВСС-а као самоуправног тела изискивати више времена и развијање нове праксе, сагласио се да су предузете одговарајуће мере и тражио од надлежних органа Републике Србије да га континуирано извештавају о даљем напретку, укључујући и о питању буџетске самосталности ВСС-а.

Надлежни органи Републике Србије понављају да предвиђена промена састава ВСС-а изискује измену Устава који су тренутно у току. Потврђују да је предлог Министарства правде исти, тј. искључивање Народне скупштине из изборног процеса чланова из реда судија, да најмање половина чланова буду судије изабране од стране својих колега и да се искључе представници извршне и законодавне власти по службеној дужности.

Што се тиче другог дела препоруке, надлежни органи тврде да се ВСС развија као самоуправно тело које делује на проактиван и транспарентан начин. Напомињу да је ВСС усвојио Комуникациону стратегију за период 2018-2020. година, која уређује транспарентност рада ВСС-а и судова. ВСС је објавио саопштења као одговор на учестало коментарисање судских одлука и поступака. Поред тога, надлежни органи подсећају да се нацртом уставне реформе предвиђа буџетска самосталност ВСС-а и судова и указује да, и пре усвајања ове реформе, ВСС свакако има улогу у обезбеђивању и управљању финансијским средствима за правосуђе заједно са Министарством правде према Закону о уређењу судова. Поред тога, надлежни органи истичу да у складу са Законом о Високом савету судства, ВСС тренутно има активну улогу приликом избора на судијске функције: ВСС бира судије за трајно обављање судијске функције и предлаже Народној скупштини кандидате за избор судија приликом првог избора на судијску функцију.

ГРЕКО примећује да је процес уставне реформе у току. Наглашава потребу за спровођењем планираних уставних одредби, нпр. обезбеђујући да најмање половина чланова ВСС-а буду судије изабране од стране својих колега и укидање чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности, као и искључивање Народне скупштине из изборног процеса.

ГРЕКО узима у обзир информације о другом делу препоруке које указују на то да ВСС и даље игра проактивну улогу у погледу комуникационе стратегије, заштите судског система

и појединих судија од политичких напада и избора на судијску функцију. Такође, констатује да ВСС има у одређеној мери буџетску и управљачку самосталност. Ипак, потребно је даље деловати како би се омогућила потпуна буџетска самосталност у складу са датом препоруком.

ГРЕКО закључује да је препорука IV делимично спроведена.

Препорука V

Реформу процедура за запошљавање и унапређивање судија и председника судова, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума, на транспарентан начин и да положај председника судова обављају вршиоци дужности што је краће могуће.

Подсећа да је у Прелазном извештају усклађености ова препорука била делимично спроведена. ГРЕКО је поздравио амандмане на Устав којим се предвиђа искључивање Народне скупштине из поступка именовања и унапређења судија и председника судова, али је напоменуо да ови амандмани још увек нису донети. Такође је истакао да ће транспарентност процеса за улазак на Правосудну академију бити важан фактор приликом запошљавања судија. ГРЕКО је позитивно оценио да се критеријуми за запошљавање судија допуњавају Правилником усмереним на унапређење транспарентности, објективности и заслуге приликом спровођења поступка именовања и унапређења. Ипак, нагласио је да нису предузете конкретне мере како би се обезбедило да положај председника судова обављају вршиоци дужности што је краће могуће.

Надлежни органи Републике Србије истичу садржај нацрта уставне реформе који има за циљ да се искључи Народна скупштина из изборног процеса судија приликом првог избора на судијску функцију и функцију председника суда и да се Правосудној академији додели водећа улога ради заштите поступка именовања од непромереног утицаја. Што се тиче процеса уласка на Академију, подсећају да је исти уређен Законом о Правосудној академији који допуњава Правилник. Поред тога, наглашавају да је Законом о судијама предвиђено да, када председнику суда престане функција, вршилац функције председника суда, кога поставља председник непосредно вишег суда, не може да буде на тој функцији дуже од шест месеци. Такође, наводе да тренутноод 159 места председника судова, 92 заузимају вршиоци функције председника суда, од којих је 70 кандидата у поступку избора пред Народном скупштином - овај процес је био успорен услед ситуације са пандемијом ковида 19 и распуштањем Народне скупштине.

ГРЕКО напомиње да нису предузете нове конкретне мере од усвајања Прелазног извештаја усклађености. Поново подстиче надлежне органе да донесу амандмане на Устав који се још увек очекују. Истиче да цени примену постојећег нормативног оквира и предузете методе за побољшање објективности и транспарентности процедура приликом запошљавања судија и именовања председника судова.

ГРЕКО закључује да је препорука V делимично спроведена.

Спречавање корупције у односу на тужиоце

Препорука VIII

Промену састава Државног већа тужилаца (ДВТ), посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да значајан део његових чланова буду тужиоци изабрани од стране својих колега, и укидањем чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности.

Предузимање одговарајућих мера за даљи развој улоге Државног већа тужилаца као стварно самоуправног тела које делује проактивно и транспарентно.

Подсећа да је у Прелазном извештају усклађености ова препорука била делимично спроведена. Што се тиче првог дела, ГРЕКО је поздравио нацрт амандмана на Устав којим се предвиђа да Народна скупштина бира четири истакнута правника у ДВТ који се састоји од десет чланова (укључујући и четири заменика јавних тужилаца), али истиче да је препоручио да се Народна скупштина искључи из процеса именовања. Изразио је жаљење што само четири тужилаца од десет чланова ДВТ-а бирају колеге и што се задржава чланство извршне власти по службеној дужности. Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО је напоменуо да ДВТ треба да настави да побољшава транспарентност у раду, укључујући у односу на процес именовања, поштовање мишљења Повереника за самосталност и доношење пословника о његовом/њеном раду и да попуњава радна места у тужилаштву путем јавних конкурса и унапређењем својих ресурса. ГРЕКО је тражио да га информишу о „Функционалној анализи” тужилаштва која је у току.

Надлежни органи Републике Србије понављају да планирана уставна реформа предвиђа да се Народна скупштина искључи из изборног процеса заменика јавних тужилаца ДВТ-а (подразумева се да се не могу бирати јавни тужиоци) и ограничити на избор четири истакнута правника од десет чланова који чине ово веће. Ипак наглашавају да Народна скупштина и даље има слободу да следи препоруке ГРЕКО-а. Такође подсећају на предвиђени састав ДВТ-а који обухвата подједнаку заступљеност свих нивоа тужилаштва. Што се тиче другог дела препоруке, надлежни органи подсећају да је Пословник ДВТ-а измењен 2017. године како би се ојачала самосталност ДВТ-а оснивањем *ad hoc* радних тела, укључујући и Повереника за самосталност. У 2019. години, Повереник је поступао у 18 предмета (40 у 2017. и 2018. години): препоручио је ДВТ-у да настави да штити тужиоце од прекомерне критике из сфере политике, спровео непосредне инспекције списка предмета да би проверио у осам предмета да тужиоци нису радили под непримереним политичким утицајем, објавио на својој интернет страници одређене извештаје и саопштења о непримереном утицају који је вршен на јавне тужиоце у одређеним предметима. Надлежни органи такође наводе да су бројни међународни пројекти реализовани у 2019. години како би се ојачала улога и капацитети ДВТ-а, укључујући и заједничке програме Европске уније и Савета Европе. Поред тога, наглашавају да је Министарство финансија одобрило план људских ресурса ДВТ-а за 2019. годину. У мају 2019. године, ДВТ је поново повећало предвиђене људске ресурсе у тужилаштву (24 нова радна места заменика тужилаца објављена 2019. године - 63 нова радна места отворена од септембра 2016. године), 60 радних места заменика тужилаца је попуњено путем јавних конкурса у 2019. години, 86 од 804 систематизованих радних места је и даље непопуњено.

ГРЕКО напомиње да би нацрт амандмана на Устав значајно побољшао постојеће стање састава ДВТ-а. Жели да нагласи потребу да се Народна скупштина искључи из целокупног процеса избора чланова ДВТ-а и да се искључе чланови извршне власти по службеној дужности из ДВТ-а, што до сада није планирано. Амандмани на Устав нису донети и овај део препоруке остаје делимично спроведен.

Што се тиче другог дела препоруке, ГРЕКО прима к знању јавне ставове које је заузео ДВТ и активну улогу коју игра у очувању самосталности тужилаштва путем инспекција које је спровео од последњег Прелазног извештаја. Такође примећује предузете активности на изградњи капацитета у сарадњи са међународним партнерима у циљујачања улоге ДВТ-а као самоуправног тела. Поздравља повећане ресурсе ДВТ-а. Ове мере су адекватан одговор на забринутости које је изразио ГРЕКО у својој препоруци. Ипак, ГРЕКО напомиње да Пословник о раду Повереника није донет и да он и даље делује на *ad hoc* основи. Овај део препоруке је делимично спроведен.

ГРЕКО закључује да је препорука VIII делимично спроведена.

Препорука IX

Реформу процедуре за запошљавање и унапређивање јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, ограничавајући дискрецију Владе и обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума на транспарентан начин и да положај јавних тужилаца (тј. руководиоца тужилаштва) обављају вршиоци дужности само кратко време.

Подсећа да је у Прелазном извештају усклађености ова препорука била делимично спроведена. Конкретно, ГРЕКО је потврдио да нацрт амандмана на Устав који се односи на искључење Народне скупштине и ограничавање дискреционог права Владе у погледу запошљавања заменика јавних тужилаца иде у добром смеру, али је истакао да, по овом другом питању, много тога зависи од утицаја извршне власти на процес селекције кандидата на Правосудној академији. Ипак, тренутно су у току амандмани на Устав. Поред тога, ГРЕКО је приметил да нема нових информација у односу на критеријуме и транспарентност процеса као и трајање статуса вршиоца функције јавног тужиоца.

Надлежни органи Републике Србије понављају да је планираном уставном реформом предвиђено да се Народна скупштина искључи из процеса запошљавања јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, уз изузетак поступка за избор Врховног јавног тужиоца који се бира већином од три петине свих народних посланика у Народној скупштини на предлог ДВТ-а. Реформом је предвиђено да се Правосудној академији додели водећа улога ради заштите поступка именовања од непримереног утицаја. Што се тиче процеса уласка на Академију, подсећају да је исти регулисан Законом о Правосудној академији. Такође упућују на Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата у поступку предлагања за заменика јавног тужиоца који се први пут бира на место јавног тужиоца и Закон о јавном тужилаштву који предвиђају објективне критеријуме за оцену стручности кандидата и јасан поступак усмерен на ДВТ. У погледу функције вршиоца дужности, надлежни органи сада наводе да 22 од 90 радних места заузимају вршиоци функције јавног тужиоца. Према Закону о јавном тужилаштву, функција вршиоца дужности не може да траје дуже од једне године, али надлежни органи наводе да је тај период обично краћи у пракси.

ГРЕКО примећује да нема нових информација и закључује да је препорука IX делимично спроведена.

III ДРЖАВЕ У ПРОЦЕСУ ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА

1. РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Општи поглед

Судска власт

Уређење власти у Републици Србији почива на подели власти на законодавну, извршну и судску. Судска власт је независна и јединствена на територији Републике Србије, судови су самостални и независни у свом раду, а независна судска власт је један од елемената којим се остварује владавина права.

Положај Народне скупштине у односу на правосуђе

Члан 99. у ставу 2. прописао је овлашћења које Народна скупштина има у оквиру својих изборних права, у оквиру којих, између осталог, бира председника Врховног касационог суда, председнике судова, републичког јавног тужиоца, јавне тужиоце, судије и заменике јавних тужилаца, у складу са Уставом, а у ставу 3. да бира и разрешава и друге функционере одређене законом.

Положај судија

У вршењу судијске функције судија је независан и потчињен само Уставу и закону. Он не може бити позван на одговорност за изражено мишљење или гласање приликом доношења судске одлуке, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране судије, нити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у обављању судијске функције без одобрења Високог савета судства. Забрањен је сваки утицај на судију у вршењу судијске функције. Чланом 152. Устава забрањено је политичко деловање судија и предвиђено да се законом уређује које су друге функције, послови или приватни интереси неспојиви са судијском функцијом. Судија своју функција врши као сталну, осим када се први пут бира за судију, у ком случају се бира на три године.

Избор судија

Услови за избор судија прописани су ЗУС-ом, који у члановима 43-45. предвиђа да за судију може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава опште услове за рад у државним органима, који је завршио правни факултет, положио правосудни испит, има радно искуство у правној струци након положеног правосудног испита и који је стручан, оспособљен и достојан судијске функције. Критеријуме и мерила за оцену стручности, оспособљености и достојности прописује Високи савет судства, у складу са законом, док је трајање радног искуства предвиђено законом и зависи од врсте суда у који се судија бира (две године за судију прекршајног суда, три године за судију основног суда, шест година за судију вишег суда, привредног суда и Прекршајног апелационог суда, десет година за судију апелационог суда, Привредног апелационог суда и Управног суда и дванаест година за судију Врховног касационог суда). Стручност и оспособљеност кандидата за судију који се први пут бира на судијску функцију проверава се на испиту који организује Високи савет судства, који прописује програм и начин полагања овог испита. Изузетно, кандидат за судију који се први

пут бира на судијску функцију у основном или прекршајном суду и који је завршио почетну обуку на Правосудној академији, није дужан да полаже испит који организује ВСС, већ се њему као мерило стручности и оспособљености узима завршна оцена на почетној обуци на Правосудној академији.

Поступак за избор судија. Избор судија оглашава ВСС, а коме се подносе пријаве за избор, са доказима о испуњавању услова за избор. ВСС прибавља податке и мишљења о стручности, оспособљености и достојности кандидата. Даљи ток поступка зависи од тога да ли се ради о судији који се први пут бира на судијску функцију или о избору судије на сталну функцију. Уколико се ради о првом избору, поред стручности, оспособљености и достојности, ВСС ће посебно ценити и врсту послова које је кандидат обављао након положеног правосудног испита. За кандидате који долазе из реда судијских помоћника обавезно се прибавља оцена рада. Лице које се први пут бира на судијску функцију бира Народна скупштина, на предлог ВСС-а. Пре предлагања, ВСС ће обавити разговор са пријављеним кандидатима, након чега ће предложити Народној скупштини једног кандидата за избор на једно судијско место. Одлука о предлогу ВСС-а мора бити образложена и објављена на интернет страници ВСС-а. Народна скупштина бира судију који се први пут бира међу кандидатима које је предложио ВСС. Са друге стране, уколико се ради о избору судије на сталну судијску функцију, њих бира ВСС. Приликом њиховог избора узима се у обзир и оцена коју је судија остварио током трогодишњег мандата. Судија који је оцењен оценом „изузетно успешно обавља судијску функцију” обавезно се бира на сталну функцију, а уколико је оцењен оценом „не задовољава” не може бити биран на сталну функцију.

Правосудна академија

Циљ оснивања Академије јесте да допринесе професионалном, независном, непристрасном и ефикасном обављању судијске и тужилачке функције и стручном и ефикасном обављању послова судског и тужилачког особља. У оквиру својих надлежности, Академија, између осталог организује и спроводи пријемни испит за почетну обуку, организује и спроводи почетну обуку и организује и спроводи сталну обуку судија и тужилаца. Корисници почетне обуке су лица која су по положеном пријемном испиту примљена у Академију на почетну обуку. Пријем се врши након спроведеног конкурса који једном годишње расписује Правосудна академија. Услови за пријем су: положен правосудни испит, испуњавање општих услова за рад у државним органима и положен пријемни испит за почетну обуку. По завршетку почетне обуке корисници полажу завршни испит и добијају завршну оцену. За разлику од почетне обуке, корисници сталне обуке су судије и тужиоци. Стална обука може бити добровољна и обавезна, а обавезна је када је то предвиђено законом или одлуком Високог савета судства и Државног већа тужилаца у случају промене специјализације, битних промена прописа, увођења нових техника рада и ради отклањања недостатака у раду судије и заменика јавног тужиоца уочених приликом вредновања њиховог рада. Судије и заменици јавних тужилаца који су први пут изабрани на ту функцију у прекршајном или основном суду, односно основном јавном тужилаштву, а нису завршили почетну обуку, обавезни су да похађају посебан програм сталне обуке. Законом није предвиђено полагање пријемног испита за похађање сталне обуке.

Престанак судијске функције

Разлози за престанак судијске функције предвиђени су чланом 148. Устава и чланом 57. ЗУС-а. Уставом је предвиђено да судији престаје судијска функција на његов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога, као и ако не буде изабран на сталну функцију, а Законом је додато и када судија наврши радни

век или трајно изгуби радну способност за обављање судијске функције. Одлуку о престанку судијске функције доноси Високи савет судства. Против ове одлуке судија има право жалбе Уставном суду, чије изјављивање искључује право на подношење Уставне жалбе. Поступак, основи и разлози за престанак судијске функције уређују се законом.

Председник суда

Избор председника суда

Чланом 69. ЗУС-а предвиђено је да за председника суда може бити изабран судија који се налази на сталној судијској функцији у суду истог или вишег степена, и који има изражену способност за руковођење и организацију послова у суду, а у складу са критеријумима које доноси ВСС. Председника суда бира Народна скупштина, на предлог ВСС-а, који предлаже једног кандидата за председника суда. Кад председнику суда престане функција, председник непосредно вишег суда поставља судију који врши функцију председника док нови председник суда не ступи на функцију, а најдуже на шест месеци.

Престанак функције

Чланом 74. ЗУС-а предвиђено је да председнику суда престаје функција престанком судијске функције, избором за судију другог суда, на лични захтев, због укидања суда, истеком мандата и разрешењем са функције председника суда. Одлуку о престанку функције председника суда доноси Народна скупштина. Председник суда који не буде поново изабран, који се разреши са те функције или му функција престане на лични захтев, наставља да обавља судијску функцију. На председнике судова, као и њихов избор и разрешење примењују се одредбе ЗУС-а које се односе на судије, њихов избор и разрешење.

Врховни касациони суд

Председник Врховног касационог суда

Председника Врховног касационог суда, на предлог Високог савета судства, по прибављеном мишљењу опште седнице Врховног касационог суда и надлежног одбора Народне скупштине, бира Народна скупштина. Мандат председника ВКС-а траје пет година, а осим истеком мандата, функција му престаје на његов захтев, наступањем законом прописаних услова за престанак судијске функције или разрешењем из законом прописаних разлога за разрешење председника суда. Одлуку о престанку функције председника ВКС-а доноси Народна скупштина, у складу са законом, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Високог савета судства.

Високи савет судства

Положај Високог савета судства и његових чланова

Високи савет судства је независан и самосталан орган који обезбеђује и гарантује независност и самосталност судова и судија, а његови чланови уживају имунитет као судија.

Надлежност Високог савета судства

Према члану 154. Устава, Високи савет судства бира и разрешава судије, у складу са Уставом и законом, предлаже Народној скупштини избор судија приликом првог избора на судијску функцију, предлаже Народној скупштини избор председника Врховног касационог

суда и председника судова, у складу са Уставом и законом, учествује у поступку за престанак функције председника Врховног касационог суда и председника судова, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.

Састав Високог савета судства

Високи савет судства има 11 чланова. У састав Високог савета судства улазе председник Врховног касационог суда, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине, као чланови по положају и осам изборних чланова које бира Народна скупштина, у складу са законом. Изборне чланове чине шест судија са сталном судијском функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета. Председници судова не могу бити изборни чланови Високог савета судства. Мандат чланова Високог савета судства траје пет година, осим за чланове по положају.

Јавно тужилаштво

Положај Јавног тужилаштва

Јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости, чије оснивање, организација и надлежност се уређују законом. Члан 157. став 2. предвиђа да је Републичко јавно тужилаштво највише јавно тужилаштво у Републици Србији. Према члану 162. Устава, јавни тужилац и заменик јавног тужиоца не могу бити позвани на одговорност за изражено мишљење у вршењу тужилачке функције, осим ако се ради о кривичном делу кршења закона од стране јавног тужиоца, односно заменика јавног тужиоца, нити може бити лишен слободе у поступку покренутом због кривичног дела учињеног у вршењу тужилачке функције, односно службе, без одобрења надлежног одбора Народне скупштине.

Републички јавни тужилац

Чланом 158. ст 1-3. прописано је да Републички јавни тужилац врши надлежност јавног тужилаштва у оквиру права и дужности Републике Србије. Њега, на предлог Владе, по прибављеном мишљењу надлежног одбора Народне скупштине, бира Народна скупштина, на период од шест година. Републички јавни тужилац бира се на период од шест година и може бити поново биран. Функција му престаје ако не буде поново изабран, када сам то затражи, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом предвиђених разлога. Одлуку о престанку функције Републичком јавном тужиоцу доноси Народна скупштина, у складу са законом, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Владе.

Јавни тужиоци и заменици јавних тужилаца

Функцију јавног тужилаштва врши јавни тужилац. Он има заменика, који га замењује при вршењу тужилачке функције и дужан је да поступа по његовим упутствима. За јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца може бити изабран држављанин Републике Србије који испуњава опште услове за рад у државним органима, који је завршио правни факултет, положио правосудни испит има потребно радно искуство у правној струци након положеног правосудног испита и достојан је функције јавног тужиоца. Стручност и опособљеност кандидата за заменика јавног тужиоца који се први пут бира на функцију у јавном тужилаштву

проверава се на испиту који организује Државно веће тужилаца, док је трајање радног искуства предвиђено ЗЈТ-ом и зависи од врсте јавног тужилаштва у које се бира (четири године за основног јавног тужиоца и три године за заменика основног јавног тужиоца, седам година за вишег јавног тужиоца и шест година за заменика вишег јавног тужиоца, десет година за апелационог јавног тужиоца и јавног тужиоца посебне надлежности и осам година за заменике апелационог јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца посебне надлежности и дванаест година за Републичког јавног тужиоца и једанаест година за заменика Републичког јавног тужиоца). Кандидат за заменика јавног тужиоца који се први пут бира на функцију у основном јавном тужилаштву и који је завршио почетну обуку на Правосудној академији није дужан да полаже испит који организује Државно веће тужилаца, већ се њему као мерило стручности и оспособљености узима завршна оцена на почетној обуци на Правосудној академији.

Избор јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца оглашава Државно веће тужилаца, коме се и подносе пријаве, са доказима о испуњености услова за избор, уколико се већ не налазе у јавном тужилаштву. При предлагању и избору кандидата за јавнотужилачку функцију, ДВТ саставља ранг листу кандидата на основу стручности, оспособљености и достојности кандидата, а према критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности које прописује ДВТ, у складу са законом. ДВТ образлаже предлог и одлуку о избору кандидата за јавнотужилачку функцију. ДВТ доставља Влади листу једног или више кандидата за избор на функцију јавног тужиоца, након чега Влада предлаже Народној скупштини једног или више кандидата са наведене листе, с тим да уколико је ДВТ доставило Влади листу са именом једног кандидата, Влада може ту листу да врати ДВТ-у. Јавног тужиоца бира Народна скупштина, на предлог Владе, на период од шест година. Када је у питању избор заменика јавног тужиоца, начин његовог избора зависи од тога да ли се ради о лицу које први пут обавља ову функцију или о лицу које се бира за трајно обављање функције. Заменика јавног тужиоца који се први пут бира на ову функцију бира Народна скупштина, на предлог ДВТ-а, на период од три године. Приликом његовог избора, Државно веће тужилаца предлаже Народној скупштини једног кандидата за избор на једно место заменика јавног тужиоца. Заменика јавног тужиоца за трајно обављање функције бира Државно веће тужилаца, које одлучује и о избору заменика јавних тужилаца који су на сталној функцији у друго или више јавно тужилаштво.

Престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца

Ово питање уређено је чланом 161. Устава, који предвиђа да јавном тужиоцу и заменику тужиоца престаје функција на њихов захтев, наступањем законом прописаних услова или разрешењем из законом прописаних разлога. Јавном тужиоцу функција престаје и ако не буде поново изабран, а заменику јавног тужиоца, ако не буде изабран на сталну функцију. Одлуку о престанку функције јавног тужиоца, у складу са законом доноси Народна скупштина, при чему одлуку о разрешењу доноси на предлог Владе. Одлуку о престанку функције заменика јавног тужиоца, у складу са законом, доноси Државно веће тужилаца. Против одлуке о престанку функције јавни тужилац и заменик јавног тужиоца могу уложити жалбу Уставном суду, која искључује право на подношење уставне жалбе. Поступак, основи и разлози за престанак функције јавног тужиоца и заменика јавног тужиоца, уређују се законом.

Државно веће тужилаца

Положај Државног веће тужилаца

Према члану 164. Устава, Државно веће тужилаца је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца у складу са Уставом. Члан Државног већа тужилаца ужива имунитет као јавни тужилац.

Састав Државног већа тужилаца

Чланом 164. Устава предвиђено је и да Државно веће тужилаца има 11 чланова, од којих осам изборних чланова и три члана по положају. Чланови ДВТ-а по положају су Републички јавни тужилац, министар надлежан за правосуђе и председник надлежног одбора Народне скупштине. Изборне чланове чине шест јавних тужилаца или заменика јавних тужилаца са сталном функцијом, од којих је један са територије аутономних покрајина, и два угледна и истакнута правника са најмање 15 година искуства у струци, од којих је један адвокат, а други професор правног факултета. Мандат изборних чланова Државног већа тужилаца траје пет година.

Избор чланова

Изборне чланове бира Народна скупштина, у складу са законом.

Надлежност Државног већа тужилаца

Према члану 165. Устава, Државно веће тужилаца предлаже Народној скупштини кандидате за први избор за заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца за трајно обављање функције заменика јавног тужиоца, бира заменике јавних тужилаца који су на сталној функцији за заменике јавног тужиоца у другом јавном тужилаштву, одлучује у поступку за престанак функције заменика јавних тужилаца, на начин предвиђен Уставом и законом, врши и друге послове одређене законом.

2. РЕПУБЛИКА БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Високо судско и тужилачко веће Босне и Херцеговине

Високо судско и тужилачко веће БИХ је независна институција БИХ, основана Законом о ВСТВ-у БИХ 1.6.2004. године, чији је основни мандат успостављање и очување независног, ефикасног и одговорног правосуђа у Босни и Херцеговини.

Високо судско и тужилачко веће БИХ уједно је и регулаторно тело на нивоу Босне и Херцеговине које успоставља етичке и професионалне стандарде за правосудну професионалну заједницу.

Надлежности ВСТВ-а БИХ дефинисане су Законом о ВСТВ-у БИХ и односе се, између осталог на: именовање носилаца правосудних функција на свим нивоима у БИХ, дисциплинску одговорност судија и тужилаца, стручно усавршавање судија и тужилаца, предлагање годишњих буџета за судове и тужилаштва, правосудну управу и надзор, координацију и надзор над коришћењем информационе технологије у судовима и тужилаштвима, давање мишљења о нацртима закона, прописа и важним питањима која могу утицати на правосуђе, као и покретање поступка усвајања закона и других прописа у областима значајним за правосуђе.

Веће чини петнаест 15 чланова:

- један члан који је судија Суда Босне и Херцеговине, којег бирају судије тог суда;
- један члан који је тужилац Тужилаштва Босне и Херцеговине, којег бирају тужиоци тог тужилаштва;
- један члан који је судија Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају судије тог суда;
- један члан који је тужилац Федералног тужилаштва Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају тужиоци тог тужилаштва;
- један члан који је судија Врховног суда Републике Српске, којег бирају судије тог суда;
- један члан који је тужилац Републичког тужилаштва Републике Српске, којег бирају тужиоци тог тужилаштва;
- један члан који је судија кантоналног или општинског суда из Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају судије кантоналних и општинских судова из Федерације Босне и Херцеговине писменим гласањем које организује председник Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине;
- један члан који је тужилац кантоналног тужилаштва из Федерације Босне и Херцеговине, којег бирају кантонални тужиоци из Федерације Босне и Херцеговине писменим гласањем које организује главни тужилац Федералног тужилаштва Федерације Босне и Херцеговине;
- један члан који је судија окружног или основног суда из Републике Српске, којег бирају судије окружних и основних судова Републике Српске писменим гласањем које организује председник Врховног суда Републике Српске;
- један члан који је тужилац окружног тужилаштва из Републике Српске, којег бирају окружни тужиоци Републике Српске писменим гласањем које организује главни тужилац Републичког тужилаштва Републике Српске;
- један члан који је судија или тужилац којег бира Правосудна комисија Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине;
- један члан који је адвокат којег бира Адвокатска комора Федерације Босне и Херцеговине;

- један члан који је адвокат којег бира Адвокатска комора Републике Српске;
- један члан којег бира представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а који не обавља правосудну функцију и није из реда посланика
- један члан, којег бира Веће министара Босне и Херцеговине на предлог министра правде Босне и Херцеговине, а који не обавља правосудну функцију и није члан Већа министара Босне и Херцеговине

Избор судија и тужилаца

Јавни конкурс за упражњена места, који спроводи Веће, претходи именовању судија, укључујући и председнике судова, додатних судија, главних тужилаца, заменика главног тужиоца и тужилаца. Конкурс се објављује на територији целе Босне и Херцеговине на начин који одреди Веће.

Председник Већа именује подвећа за предлагање кандидата за сва упражњена места у судовима и тужилаштвима на нивоу Босне и Херцеговине и у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине.

Подвеће за предлагање кандидата за судијска и тужилачка места на нивоу Босне и Херцеговине састоји се од најмање три члана Већа, од којих је, ако је то могуће, барем један судија или тужилац са нивоа Босне и Херцеговине, један судија или тужилац из Републике Српске и један судија или тужилац из Федерације Босне и Херцеговине.

Подвеће за предлагање кандидата за судијска и тужилачка места у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине састоји се од најмање три члана Већа, од којих је, ако је то могуће, барем један судија или тужилац из Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, један судија или тужилац са нивоа Босне и Херцеговине и један судија или тужилац са ентитетског нивоа.

Подвећа за предлагање кандидата, у складу са Пословником о раду Већа, обављају разговор са кандидатима и рангирају кандидате за упражњено место на основу способности, подобности и стручности, те сачињену ранг листу кандидата достављају Већу које доноси коначну одлуку о именовањима.

Веће има подвећа за предлагање кандидата за именовања на судијска и тужилачка места у ентитетима.

Подвеће за предлагање кандидата за судијска и тужилачка места у Републици Српској састоји се од пет чланова Већа из Републике Српске.

Подвеће за предлагање кандидата за судијска и тужилачка места у Федерацији Босне и Херцеговине састоји се од пет чланова Већа из Федерације Босне и Херцеговине.

Ентитетска подвећа за предлагање кандидата, у складу са Пословником о раду Већа, именују најмање три члана Већа, који обављају разговоре са кандидатима и рангирају кандидате за упражњена места на основу способности, подобности и стручности.

На основу ранг листе коју сачини Комисија за обављање разговора с кандидатима, Ентитетско подвеће за предлагање кандидата, доставља ранг листу кандидата Већу које доноси коначну одлуку о свим именовањима.

Веће може увести квалификационо тестирање кандидата у писаној форми. Тестирањем се проверава стручност кандидата у складу са критеријима из члана 43. Закона, а може обухватити следеће области:

- уставно право Босне и Херцеговине;
- кривично право;
- кривично процесно право;
- грађанско право;
- грађанско процесно право;
- управно право и управно процесно право;
- привредно право;

- Европска конвенција за заштиту људских права и темељних слобода и други међународни документи, уговори и споразуми о људским правима чија је потписница Босна и Херцеговина;
- етички принципи за обављање судијске или тужилачке дужности;
- друга питања битна за дужност

У случају да се обавља писмено тестирање кандидата, Веће ће се побринути да особе које оцењују тест током процеса оцењивања не знају идентитет особе која је радила тест. Ниједна особа не може се именовати на дужност судије или тужиоца уколико се са њом не обави разговор. Веће може тражити да му се у писменој форми доставе мишљења о стручним и другим квалификацијама кандидата. Приликом доношења одлуке о именовању, Веће, између осталих критеријума, узима у обзир следеће критеријуме:

- стручно знање, радно искуство и радни резултати;
- способност показана кроз објављивање научних радова и друге активности у струци;
- стручна способност заснована на досадашњим резултатима у каријери, укључујући и учешће у организованим облицима усавршавања;
- радна способност и способност анализирања правних проблема;
- способност да непристрасно, савесно, марљиво, одлучно и одговорно обавља дужности у оквиру функције за коју се пријављује;
- комуникативност;
- односи са колегама, понашање ван посла, професионална непристрасност и углед;
- искуство и стручна спрема за руководеће послове, за место председника суда, главног тужиоца и заменика главног тужиоца

Законом о високом судском и тужилачком већу прописани су услови под којим одређена особа може бити именована за судију или тужиоца, а која би требало да својим личним моралним и стручним професионалним интегритетом обезбедити професионалну непристрасност у раду. Поред услова везаних за личност кандидата, као елиминациони услов, узимају се у обзир, приликом оцењивања, године искуства у раду, након положеног правосудног испита, било као судије, тужиоца, адвоката или другог релевантног искуства. Законодавац је, као елиминациони предуслов, законом уредио питање година радног искуства након положеног правосудног испита, док је органу надлежном за именовања судија, у конкретном случају ВСТВ-у, оставио могућност да својим интерним прописом уреди правила и процедуре на основу којих ће приликом именовања кандидата за судије и тужиоце изабрати она лица која ће својим личним моралним и стручним професионалним карактеристикама обезбедити професионалну непристрасност у раду. Битно је напоменути и да је конкурсна процедура различита за кандидате који нису судије или тужиоци у односу на кандидате који су већ на судијским или тужилачким позицијама.

3. РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Начин избора и положај судија, као и положај Судског савета, уређени су сетом правосудних закона и то:

- Законом о судовима;
- Законом о судском савету Републике Северне Македоније;
- Законом о Академији за судије и јавне тужиоце

Избор, положај и разрешење судија

Сагласно Закону о судовима:

- Судије и председнике судова бира и разрешава Судски савет Републике Северне Македоније под условима и у поступку утврђеним законом;
- Судије - поротнике бира и разрешава Судски савет Републике Северне Македоније, под условима и у поступку одређеним законом. Судија - поротник бира се на мандат од четири године, уз могућност поновног избора.

При избору судија и судија - поротника није дозвољено вршење дискриминације по основу пола, расе, боје коже, националног и социјалног порекла, политичког и верског уверења, имовног стања и општег положаја у друштву. За судију или судију - поротника не може бити изабрано лице које је у сродству у правој линији или у побочној линији до трећег степена или је брачни друг са судијом или судијом поротником у истом суду, нити лице које је у сродству у правој линији или у побочној линији до трећег степена или је брачни друг са чланом Судског савета.

Судски савет Републике Северне Македоније

Надлежан је за утврђивање оптималног броја судија и судија - поротника у судовима РМ, на основу прибављеног мишљења опште седнице Врховног суда РМ и мишљења седнице судија адекватног суда, на основу анализе и пројекције слободних судијских места и примењујући начело адекватне и правичне заступљености припадника мањинских заједница у РМ, сагласно Годишњем програму рада Судског савета РСМ.

Општи услови за избор судија

За судију може бити изабрано лице које испуњава следеће услове: - да је држављанин РСМ; - да активно говори македонски језик; - да је радно способан и да има општу здравствену способност, што доказује лекарским уверењем; - да има завршене правне студије са стечених 300 ЕКТС или VII/1 степен образовања из области правних наука или нострификовану диплому иностраних правних студија са стечених 300 кредита; - да има положен правосудни испит у РСМ; - да познаје један од три најчешће коришћених језика у ЕУ (енглески, француски или немачки); - да му у тренутку избора правноснажном пресудом није изречена кривична казна или прекршајна санкција забране вршења професије, делатности или дужности за дело повезано са вршењем правне професије или за друго кривично дело за које је предвиђена казна затвора од најмање 6 месеци; - да познаје практичан рад на компјутеру; - да ужива углед, поседује интегритет, за вршење судијске функције и да поседује социјалне способности за вршење судијске функције, за утврђивање чега се спроводе тестови интегритета и психолошки тестови.

Психолошки тест и тест интегритета

Психолошки тест и тест интегритета спроводи Судски савет. Психолошки тест има за циљ да путем провере њихових социјалних способности афирмише кандидате за вршење судијске функције. Тест интегритета заснован је на постојећим етичким и професионалним кодексима за вршење судијске функције у циљу провере етичких и моралних вредности кандидата за вршење судијске функције и састоји се од: - теста који се спроводи у писаној форми и анонимно, на основу стандардно утврђене листе питања; - прикупљених података и информација о етичким и моралним вредностима кандидата за вршење судијске функције, добијених на правно релевантан начин од 15 лица са најмање завршеним четворогодишњим средњим образовањем изабраних од стране Судског савета, методом случајног узорка са листе од 50 лица која је предложио кандидат, а који познају кандидата најмање три године и који са кандидатом нису у крвном сродству у правој линији и у побочној линији до четвртог степена, усвојитељ или усвојеник, или у тазбинском сродству до другог степена.

Посебни услови за избор судија у основни суд су:

- да буде изабрано лице које је завршило обуку у Академији за судије и јавне тужиоце утврђену законом;
- да буде изабрано лице које до тренутка пријављивања за избор има радно искуство од најмање четири године непрекидног судијског стажа на дужности судије у другом основном суду, и које је од стране Судског савета РСМ оцењено позитивном оценом, сагласно Закону о Судском савету РСМ

Посебни услови за избор судија апелационог суда су:

- да кандидат има радно искуство од најмање шест година непрекидног судијског стажа у основном суду, Управном или Вишем управном суду, и које је од стране Судског савета РМ оцењено позитивном оценом, сагласно Закону о Судском савету РМ;
- да кандидат има радно искуство од најмање четири године непрекидног судијског стажа на дужности судије у другом апелационом суду, и које је од стране Судског савета РМ оцењено позитивном оценом, сагласно Закону о Судском савету РМ;

Посебни услови за избор судија Врховног суда су:

- да кандидат до тренутка пријављивања за избор има радно искуство од најмање шест година непрекидног судијског стажа у апелационом суду;
- да кандидат од стране Судског савета РСМ оцењено позитивном оценом, сагласно Закону о Судском савету РСМ

Посебни услови за избор судија у Управни суд су:

- да кандидат до тренутка пријављивања за избор има радно искуство од најмање четири године непрекидног судијског стажа у основном суду;
- да је кандидат од стране Судског савета РСМ оцењено позитивном оценом, сагласно Закону о Судском савету РСМ

Посебни услови за избор судија у Виши суд су:

- да кандидат до тренутка пријављивања за избор има радно искуство од најмање шест година непрекидног судијског стажа у апелационом или Управном суду;
- да је кандидат од стране Судског савета РСМ оцењено позитивном оценом, сагласно Закону о Судском савету РСМ

Лице које је најмање у једном мандату било судија међународног суда и које испуњава услове из члана 45. овог закона, може бити изабрано за судију у судовима свих степена. Поступак за разрешење судија из разлога утврђених законом спроводи Судски савет РСМ.

Председници судова и вршиоци дужности председника судова

Председнике судова бира и разрешава Судски савет. Председник суда представља суд, организује рад и предузима мере ради благовременог и уредног вршења судских послова, те обезбеђује примену судског пословника. Председник суда утврђује распоред послова у суду, по претходно прибављеном мишљењу седнице судија и опште седнице Врховног суда. Председника суда замењује судија који је у последњој години рада оцењен највишом позитивном оценом и у односу на остале судије има највећи број бодова. Вршиоца дужности председника суда опредељује Судски савет РМ у случају разрешења или престанка мандата председника суда до избора новог председника суда, и то из реда судија у суду судију који је у последњој години рада оцењен највишом позитивном оценом и у односу на остале судије има највећи број бодова;

Судски савет Републике Северне Македоније

Самосталан и независан орган правосуђа који обезбеђује и гарантује самосталност и независност судске власти, остваривањем својих функција сагласно Уставу и законима. Забрањено је политичко организовање и деловање у савету, а чланови Судског савета током вршења својих функција не смеју да остварују партијску активност. Савет својим деловањем онемогућава политички утицај на правосуђе. Савет има својство правног лица. Савет је састављен од 15 чланова:

- осам чланова бирају судије из својих редова;
- три члана бира Собрање већином гласова свих посланика;
- два члана бира Собрање на предлог председника Републике;
- председник Врховног суда и министар правде су чланови по функцији;
- министар правде учествује у раду савета без права гласа

Мандат чланова савета траје шест година уз право на поновни избор. Мандат члана савета који је изабран због превременог престанка у Савету ранијег члана такође траје шест година. Радом Савета руководи председник кога из својих редова бирају чланови Савета са правом гласа, на мандат од две године, без права поновног избора. Заменика председника Савета, на предлог председника из својих редова, бирају чланови Савета са правом гласа, на мандат од две године, без права поновног избора. Председник Врховног суда и министар правде, као чланови по функцији, не могу бити изабрани за председника Савета;

Избор чланова Савета

Председник Савета најкасније три месеца пре истека мандата Савета или члана Савета расписује оглас за избор чланова савета из реда судија, обавештава председника Собрања о потреби расписивања огласа за избор чланова Савета које бира Собрање и обавештава председника Републике да Собрању предложи кандидата за члана Савета. Оглас се објављује у „Службеном веснику РСМ”, а рок за подношење кандидатуре траје 15 дана од дана објављивања огласа. На оглас може да се јави сваки судија који у тренутку расписивања огласа има најмање пет година судијског искуства и које је Савет у последње три године вршења судијске функције оценио позитивним оценама. Спровођење поступка избора чланова Савета из редова судија врши Судски савет, преко Комисије за припремање

кандидатских листа и Комисије за спровођење избора чланова Савета из редова судија, у законом прописаном поступку, уз омогућавање свим судијама да гласају, што се обезбеђује вођењем судског бирачког списка, који ажурира Министарство правде. Чланови Савета који се бирају од стране Собрања и од стране Собрања на предлог председника Републике морају бити из реда универзитетских професора права, адвоката и других истакнутих правника. Конститутивна седница Савета одржава се у року од 30 дана од дана избора већине чланова Савета, њу заказује председник претходног Судског савета, а њоме председава најстарији члан Савета до избора председника Савета. Надлежност и рад Савета:

- бира и разрешава судије;
- бира и разрешава председнике судова;
- утврђује престанак судијске функције;
- бира и разрешава судије поротнике;
- прати и оцењује рад судија;
- одлучује о дисциплинској одговорности судија;
- утврђује нестручно и несавесно вршење судијске функције;
- одлучује о одузимању имунитета судији;
- одлучује о захтеву за одобравање притвора судије;
- предлаже Уставном суду РМ двоје судија из реда судија;
- разматра годишњи извештај Врховног суда;
- одлучује о привременом удаљењу судије са судијске функције;
- утврђује број потребних судијских места по судовима;
- стара се о угледу судија и поверењу грађана у правосуђе;
- доноси пословник о свом раду

Савет најмање једном месечно одржава седницу на којој расправља о представкама и притужбама грађана на рад судија и таква седница је јавна. Судски савет ради на седницама које су, по правилу, јавне, али јавност може бити искључена само одлуком Савета у циљу заштите угледа и интегритета судије или кандидата за судију. Одлуку о томе Савет доноси двотрећинском већином чланова са правом гласа. Чланови Савета са правом гласа у свом раду једнаки су у својим правима и обавезама.

Избор, престанак и разрешење судије и судије - поротника

Поступак избора је утврђен законом и води га Судски савет за све судије и судије - поротнике; престанак судијске функције констатује Судски савет у законом утврђеном поступку; поступак разрешења води и одлуку о разрешењу доноси Судски савет у законом прописаном поступку.

Дисциплински поступак

Дисциплински поступак против судије води Судски савет сам или преко Дисциплинске комисије, коју формира из реда својих чланова. Поступак је уређен законом и подзаконским актима. О извештају дисциплинске комисије расправља Судски савет.

Поступак утврђивања нестручног и несавесног вршења судијске функције

Овај поступак врши Судски савет преко Комисије за утврђивање несавесног и нестручног вршења судијске функције, коју формира из реда својих чланова. Поступак је уређен законом и подзаконским актима. О извештају ове комисије расправља Савет.

Поступак за праћење и оцењивање рада судија

На основу квантитативних и квалитативних критеријума утврђених законом, спроводи Савет. Оцена може бити позитивна (задовољава, добар, врло добар) и негативна.

Поступак за праћење и оцењивање рада председника суда

На основу квантитативних и квалитативних критеријума утврђених законом, спроводи Савет. Оцена може бити позитивна (задовољава, добар, врло добар) и негативна.

Положај јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца

Јавно тужилаштво је самосталан државни орган. Јавно тужилаштво организује се на принципима хијерархије и субординације. Поштовање принципа хијерархије и субординације не сме да угрози самосталност и одговорност сваког јавног тужиоца у вршењу функције. Функцију јавног тужилаштва врше Јавни тужилац РСМ и јавни тужиоци. Именовање и избор јавних тужилаца: За јавног тужиоца може бити именовано или изабрано лице које испуњава опште услове - држављанин РСМ, које активно говори македонски језик, има пословну способност и завршен правних факултет 300 ектс или VII/1 степен или нострификовану диплому правног факултета из иностранства, има положен правосудни испит. При избору јавних тужилаца примењује се принцип одговарајуће и правичне заступљености грађана свих националних заједница. Посебни услови за избор јавних тужилаца су:

- за јавног тужиоца РСМ може да буде изабрано лице са непрекидним радним стажом од најмање 10 година на дужности јавног тужиоца или кривичноправног судије;
- за јавног тужиоца у Јавном тужилаштву РСМ може да буде изабрано лице са непрекидним радним стажом од најмање осам година у Вишем јавном тужилаштву или у Основном јавном тужилаштву за гоњење организованог криминала и корупцију и које је у последње четири године рада оцењено позитивном оценом;
- за вишег јавног тужиоца вишег јавног тужилаштва може да буде изабрано лице са непрекидним радним стажом на дужности јавног тужиоца од најмање осам година до тренутка пријављивања и које је оцењено позитивном оценом у последње четири године рада;
- за јавног тужиоца у вишем јавном тужилаштву може да буде изабрано лице са непрекидним радним стажом на дужности јавног тужиоца од најмање шест година до тренутка пријављивања и које је оцењено позитивном оценом у последње четири године рада;
- за основног јавног тужиоца Основног јавног тужилаштва за гоњење организованог криминала и корупције може да буде изабрано лице са непрекидним радним стажом на дужности јавног тужиоца од најмање шест година до тренутка пријављивања и које је оцењено позитивном оценом у последње три године рада;
- за јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву за гоњење организованог криминала и корупције може да буде изабрано лице са непрекидним радним стажом на дужности јавног тужиоца од најмање четири године до тренутка пријављивања и које је оцењено позитивном оценом у последње две године рада;
- за основног јавног тужиоца може да буде изабрано лице са непрекидним радним стажом на дужности јавног тужиоца од најмање шест година до тренутка пријављивања и које је оцењено позитивном оценом у последње две године рада;
- за јавног тужиоца Основног јавног тужилаштва може да буде изабрано лице које има завршену обуку утврђену Законом о Академији за судије и јавне тужиоце

Избор јавног тужиоца Републике Северне Македоније

Јавног тужиоца РСМ, на предлог Владе, именује Собрање РСМ на мандат од шест година са правом поновног именовања. Савет јавних тужилаца РСМ даје мишљење поводом предлога Владе за именовање и разрешење јавног тужиоца РСМ. авне тужиоце у јавним тужилаштвима бира Савет јавних тужилаца РСМ без ограничења трајања мандата под условима и у поступку прописаним законом.

Основни јавни тужилац Основног јавног тужилаштва за организовани криминал и корупцију

Основни јавни тужилац Основног јавног тужилаштва за организовани криминал и корупцију бира се од стране Савета јавних тужилаца РСМ, после спроведеног гласања на којем учествују сви јавни тужиоци у РСМ. За основног јавног тужиоца за гоњење организованог криминала и корупције Савет именује кандидата који је освојио највећи број гласова на листи пријављених кандидата који су испунили законске услове за кандидатуру. Бира се на мандат од четири године са правом поновног избора.

Избор јавног тужиоца у Јавном тужилаштву Републике Северне Македоније

За јавног тужиоца у Јавном тужилаштву РСМ, у вишим јавним тужилаштвима и у Основном јавном тужилаштву за гоњење организованог криминала и корупције Савет јавних тужилаца бира лица са потврђеним резултатима у раду, са доказаном способношћу за рад на сложеним предметима, са организационим и координационим способностима, са другим стручним и професионалним квалитетима и које ужива углед у вршењу функције, на основу свог стручног знања, односа према послу, способности за разрешење најсложенијих питања, предузетих додатних послова у вршењу функције (менторство, едукације, учешће у радним групама за израду прописа), те на основу квалитетне и достојанствене комуникације са странкама и другим органима, које штите самосталност и непристрасност у раду и учвршћују поверење грађана у вршење функције јавног тужиоца.

Савет јавних тужилаца Републике Северне Македоније

Савет јавних тужилаца РСМ је самосталан орган који обезбеђује и гарантује самосталност јавних тужилаца при вршењу њихове функције. Забрањено је политичко организовање и деловање у Савету, а чланови Савета током вршења функције не смеју да остварују партијску активност. Савет својим радом онемогућава било какав утицај на јавно тужилаштво противан закону. Функција изабраног члана Савета неспојива је са чланством у политичкој партији или са вршењем друге јавне функције или професије. Савет има својство правног лица. Састав Савета чине:

- јавни тужилац РСМ је члан Савета по функцији;
- један члан кога бирају јавни тужиоци у Јавном тужилаштву РСМ из својих редова;
- по једног члана (укупно четворо) бирају јавни тужиоци са подручја виших јавних тужилаштава Битољ, Гостивар, Скопље и Штип, из својих редова;
- по један члан, који је припадник мањинских заједница, бирају сви јавни тужиоци у Републици из својих редова;
- четири члана које бира Собрање РСМ из реда универзитетских професора права, адвоката, ранијих судија Уставног суда, међународних судија и других истакнутих правника

Мандат за чланове Савета, изабране из редова тужилаца од стране тужилаца, дозвољен је још један избор са размаком од најмање четири године од престанка претходног мандата у Савету. За чланове Савета изабране у Собрању, дозвољен је још један поновни избор. Члановима Савета из реда јавних тужилаца док траје мандат мирује јавнотужилачка функција.

Председник Савета представља Савет и руководи њиме. Председника Савета бирају изабрани чланови Савета из својих редова, тајним гласањем, већином гласова свих чланова, на мандат од две године, без права на поновни избор. На предлог председника Савета, чланови Савета на конститутивној седници бирају заменика председника. Јавни тужилац Републике Северне Македоније не може да буде изабран за председника или заменика председника Савета.

Надлежности савета су да:

- даје мишљење Влади поводом предлога за именовање и разрешење јавног тужиоца РСМ (чиме се релаксира утицај извршне власти);
- бира и разрешава јавне тужиоце;
- утврђује престанак функције јавног тужиоца и одлучује у другом степену у поступку за утврђивање дисциплинске одговорности јавних тужилаца;
- одлучује о утврђивању нестручног и несавесног вршења јавнотужилачке функције;
- прати и оцењује рад јавних тужилаца сагласно Закону о јавном тужилаштву;
- одлучује о привременом удаљењу јавног тужиоца са функције;
- поступа по представкама и жалбама грађана и правних лица на рад јавних тужилаца;
- својом одлуком опредељује број јавних тужилаца у јавним тужилаштвима;
- одлучује о утврђивању дисциплинске одговорности члана Савета;
- доноси одлуку о овлашћењу члана Савета да врши непосредан увид у рад јавних тужилаца;
- доноси Етички кодекс јавних тужилаца по предлогу удружења јавних тужилаца;
- доноси пословник о свом раду;
- доноси одлуке о мировању јавнотужилачке функције;
- даје мишљења на програме Академије за обуке судија и јавних тужилаца

Рад на седницама

Савет ради и одлучује на својим седницама. Седнице Савета су јавне, а јавност може да буде искључена само ради заштите угледа и интегритета јавног тужиоца, о чему доноси одлуку Савет двотрећинском већином. На седницама на којима се одлучује о избору јавних тужилаца јавност не може да буде искључена. Чланови Савета у вршењу функције имају једнака права и обавезе

Услови за члана Савета

Услови за члана Савета су најмање 10 година јавнотужилачког стажа, да у последње две године рада није изречена дисциплинска мера, као и позитивна оцена за вршење јавнотужилачке функције у складу са законом.

Поступак избора члана Савета из реда јавних тужилаца

Поступак избора члана Савета из реда јавних тужилаца:

- оглас за избор члана Савета расписује председник претходног сазива у року од 60 дана пре истека мандата члана Савета и извештава председника Собрања о потреби расписивања огласа за чланове Савета које бира Собрање;

- рок за пријављивање на оглас је 15 дана од дана објављивања у „Службеном веснику РСМ” и најмање друга два дневна листа; од дана оглашавања до дана гласања мора да протекне најмање 30 дана;
- Ради избора чланова Савета из редова тужилаца, Савет из свог састава формира трочлану Комисију за припрему кандидатских листа, а листе се припремају по изборним јединицама; Савет, такође, из свог састава формира Комисију за спровођење избора за чланове Савета из реда јавних тужилаца, која припрема бирачки списак свих јавних тужилаца;
- поступак гласања и утврђивања резултата детаљно су прописани Законом о Савету јавних тужилаца

Поступак избора чланова Савета у Собрању

Поступак избора чланова Савета у Собрању:

- Услови - кандидат мора да буде дипломирани правник са најмање 15 година у правној струци, са положеним правосудним испитом, који се у својој струци истакао научним или професионалним радом или јавним деловањем; да кандидат није осуђиван за кривично дело злоупотребе службене дужности на безусловну казну затвора од 6 месеци, чиме постаје недостојан за вршење тужилачке функције;
- седница Собрања за избор чланова Савета је хитна и одржава се најкасније у року од 30 дана након избора чланова из реда јавних тужилаца

Конститутивна седница одржава се у року од 30 дана од дана избора већине чланова Савета.

Престанак функције/разређење члана Савета

Престанак функције/разређење члана Савета:

- престанак функције из разлога прописаних законом, од којих је један разређење;
- разређење може бити или на основу закона или ако поводом дисциплинске одговорности члана Савета, Савет утврди да постоји основ за разређење.

Положај Академије за судије и тужиоце у систему избора, едукације и напредовања

Од тренутка свог оснивања (2006. године) Академија је важна компонента у функционисању целокупног правосудног система. Ова институција се не може третирати као обична образовна институција и структура, већ се мора узети у обзир њена сложеност и значај у правосудном систему. У протеклих четрнаест година свог постојања, АСЈО је институција у којој се обавезно обучавају будуће судије и јавни тужиоци и у којој се садашње судије и јавни тужиоци усавшавају.

Академија своју делатност спроводи:

- преко пријема слушалаца на почетну обуку путем организовања и спровођења пријемног испита;
- организовањем и спровођењем почетне обуке будућих кандидата за судије и јавне тужиоце у судовима и основним јавним тужилаштвима;
- организовањем и спровођењем континуиране обуке ради унапређења стручности судија и јавних тужилаца;
- спровођењем аналитике делатности правосудне праксе

У вези са тим, Академија организује и спроводи домаће и међународне конференције, округле столове, семинаре, студијске програме стручних посета и друге форме обуке и стручног усавршавања и успоставља и одржава сарадњу на пољу обуке са сродним домаћим и иностраним институцијама и сарађује у европским мрежама институција за обуку;

Академија има својство правног лица, а своју надлежност, делокруг рада и организацију уређује Статутом. Органи Академије су Управи одбор, директор, заменик директора и Програмски савет.

Управни одбор

Овај орган има укупно девет чланова (четири предлаже Судски савет, четири предлаже Савет јавних тужилаца, једног члана именује министар правде). Кандидати за чланове треба да познају један од европских језика, што се доказује поседовањем међународно признатог сертификата Б1 нивоа, а дужни су да положе тест интегритета и психолошки тест, који полажу и кандидати за судије, односно јавне тужиоце. Процедуре полагања тестова детаљно су прописане законом.

Директор и заменик директора

Директор и заменик директора именује Управни одбор, а услови за избор су познавање страног језика ЕУ на нивоу Б2 и положени тест интегритета и психолошки тест. Процедуре полагања тестова детаљно су прописане законом. Полагање испита за директора се снима.

Програмски савет је стручни орган Академије

За члана Програмског савета може бити изабран активни судија или тужилац са најмање шест година радног искуства, редовни или ванредни професор права или истакнути правник са академским звањем доктора наука и шест година искуства у одређеној правној области, руководећи државни службеник у Министарству правде са најмање четири године радног искуства на пословима из области правосуђа; активно познавање једног страног језика ЕУ на нивоу Б2, положени тестови интегритета и психолошки. Чланове бира Управни одбор на основу номинација од стране Врховног суда, Јавног тужилаштва РСМ, Судског савета РСМ, Савета јавних тужилаца РСМ И министра правде. Надлежности Програмског савета су да утврду предлог програма за пријемни испит, утврди предлог програма за завршни испит и утврди предлог програма за почетну обуку.

Закључно разматрање

Приказани прописи у највећој мери обезбеђују самосталност и независност судске власти, а њихова доследна примена искључује утицај осталих грана власти на судску власт. Такво стање нарочито је обезбеђено начином и критеријумима за избор и напредовање судија, као и успостављањем и ширином надлежности Судског савета.

Када је у питању положај јавних тужилаца, утицај извршне и законодавне власти огледа се пре свега у начину именовања (врховног) Јавног тужиоца Јавног тужилаштва РСМ, и принципом субординације и хијерархије у овом органу, али је тај утицај у значајној мери релаксиран прописаном обавезом претходног прибављања мишљења Савета јавних тужилаца на предлог кандидата за избор Јавног тужиоца Јавног тужилаштва РСМ и избором осталих јавних тужилаца од стране тог Савета, као и прецизно постављеним условима и класификационим испитима од којих зависи избор на јавнотужилачку функцију.

IV ДРЖАВЕ ПУНОПРАВНЕ ЧЛАНИЦЕ ЕУ

1. РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Избор, положај и разрешење судија

Начин избора и положај судија, као и положај Државног судског већа у Републици Хрватској уређени су сетом правосудних закона, и то:

- Законом о Државном судском већу;
- Законом о судовима;
- Законом о Правосудној академији

Избор/именовање судија у Републици Хрватској уређен је Законом о Државном судском већу. Сагласно овом закону, услови за избор у судијско звање:

- за судију може бити именовано лице које је хрватски држављанин;
- за судију општинског, трговачког и управног суда може бити именовано лице које је завршило Државну школу за правосудне службенике (Правосудну академију), односно лице које већ врши судијску функцију;
- за судију жупанијског суда може бити именовано лице које је радило као правосудни службеник (службеник - било судијски помоћник и судија) најмање 10 година;
- за судију Високог прекршајног суда РХ, Високог казненог суда РХ, Високог трговачког суда РХ и Високог управног суда РХ може бити именовано лице које је као правосудни службеник радило најмање 12 година;
- за судију Врховног суда РХ може бити именовано лице које је радило у правосуђу најмање 15 година или исто толико година као адвокат, јавни бележник, универзитетски професор правних наука, који има положен правосудни испит и најмање 15 година радног искуства након положеног правосудног испита, као и угледни правник са положеним правосудним испитом и најмање 20 година радног искуства, који се доказао својим стручним радом на одређеном правном подручју, као и стручним и научним радовима

Начин избора судија

Слободна судијска места могу се попуњавати само у складу са планом попуњавања слободних судијских места; председник суда дужан је да извести Министарство правосуђа о броју судија који испуњавају услове за пензионисање у идуће две календарске године, те о потреби попуњавања упражњених судијских места, водећи рачуна о радној оптерећености суда, након чега Министарство правосуђа најкасније до краја календарске године доноси план попуње у свим судовима за идуће две календарске године и план доставља председнику Врховног суда и председнику Државног судског већа. Наведени план може се изменити због битне промене чињеница о попуњености судова. Оглас о слободним судијским местима објављује Државно судско веће (ДСВ) у „Народним новинама”, по потреби и на други начин, а оглас садржи позив кандидатима да у року не краћем од 15 и не дужем од 30 дана, поднесу пријаву са доказима о испуњености прописаних услова за избор на судијску функцију. Поступак именовања судија мора се довршити у року од 6 месеци од дана објављивања огласа о слободним судијским местима.

Поступак избора и именовања судија спроводи Државно судско веће (ДСВ).

За правосудне службенике који подносе пријаву за жупанијски или високе судове, ДСВ ће од надлежног „судског већа” (стручни колегијум који се бира у једном суду - прим.), односно државног тужиоца, тражити оцену вршења дужности, којом се може добити највише 150 бодова. На основу укупног броја бодова, према оцени вршења дужности, ДСВ утврђује и на својој интернет страници објављује ранг-листу кандидата, а на разговор зове кандидате са минимум 130 бодова (изузетно и са мањим бројем бодова, ако је број кандидата који имају преко 130 бодова мањи од броја судија који се именују). На разговору се кандидатима постављају питања која се односе на њихов дотадашњи рад, а на основу којих се може утврдити осећај за правду, мотивисаност за вршење судијске функције и одговорност у понашању. Након тога се прави и објављује коначна ранг-листа и ДСВ именује судије између највише 10 кандидата који су остварили највећи број бодова, с тим да разлика између именованог кандидата и кандидата с највећим бројем бодова не сме бити већа од 10 бодова. Вредновање кандидата се врши сагласно Правилнику о вредновању кандидата у поступку именовања судија и Правилима о вредновању кандидата у поступку именовања судија првоступањских, жупанијских и високих судова.

ДСВ тражи од надлежног „судског већа” или државног тужиоца оцену вршења дужности и за правосудне службенике који се пријављују за судију Врховног суда, док кандидати који нису правосудни службеници, морају обавити проверу знања пред ДСВ која се састоји од израде једне или више писаних радњи, за шта се, алтернативно, може добити до 150 бодова, на основу чега се формира ранг-листа која се и објављује на интернет страници ДСВ. Кандидати са преко 130 бодова (изузетно и са мањим бројем бодова, ако је број кандидата који имају преко 130 бодова мањи од броја судија који се именују) позивају се на разговор, након чега се прави коначна ранг листа и ДСВ именује судије између највише 10 кандидата који су остварили највећи број бодова, с тим да разлика између именованог кандидата и кандидата с највећим бројем бодова не сме бити већа од 10 бодова.

ДСВ доноси Правила о начину спровођења и оцењивању писаних радњи и Правила о начину спровођења и оцењивању разговора. За кандидате са највећим бројем бодова ДСВ подноси надлежној сигурносно-обавештајној агенцији захтев за спровођење темељне сигурносне провере, и то за онолико кандидата колико се судија именује. На основу извештаја о сигурсној провери, ДСВ доноси оцену о евентуалном постојању сигурносних препрека. Ако неко од кандидата одбије да да сагласност за спровођење сигурносне провере, ДСВ подноси захтев за сигурносну проверу следећег са ранг листе. Сигурносна провера подноси се сагласно Закону о сигурносним проверама.

Код кандидата за судије општинског, трговачког или управног суда који су завршили Државну школу за правосудне службенике (Правосудна академија), избор мора бити заснован на завршној оцени оствареној у Државној школи и разговору. Код кандидата који већ врше судијску функцију, оцена вршења дужности множи се коефицијентом 2. На основу наведених оцена, ДСВ утврђује и објављује ранг-листу кандидата које позива на разговор. На разговору се кандидатима постављају питања која се односе на њихов дотадашњи рад, а на основу којих се може утврдити осећај за правду, мотивисаност за вршење судијске функције и одговорност у понашању. Након тога се прави и објављује коначна ранг-листа и ДСВ именује судије између највише 10 кандидата који су остварили највећи број бодова, с тим да разлика између именованог кандидата и кандидата с највећим бројем бодова не сме бити већа од 10 бодова. Пре доношења одлуке о именовању судија, ДСВ кандидате који треба да буду изабрани шаље на психолошко тестирање ради утврђења способности за вршење судијске функције. За судију не може бити изабран кандидат који не постигне задовољавајуће резултате на психолошком тестирању.

За кандидате са највећим бројем бодова, ДСВ подноси надлежној сигурносно-обавештајној агенцији захтев за спровођење темељне сигурносне провере, и то за онолико кандидата колико се судије именује. На основу извештаја о сигурсној провери ДСВ доноси

оцену о евентуалном постојању сигурносних препрека. Ако неко од кандидата одбије да да сагласност за спровођење сигурносне провере, ДСВ подноси захтев за сигурносну проверу следећег са ранг листе. Сигурносна провера подноси се сагласно Закону о сигурносним проверама.

ДСВ доноси Правила о садржају, методама и начину спровођења психолошког тестирања.

Одлука о именовану судија мора бити образложена, при чему је ДСВ дужно да за сваког кандидата који је приступио разговору посебно образложи број бодова додељених на разговору. Ако је више кандидата остварило исти број бодова, а ДСВ није за судију уменовало кандидата са највећим бројем бодова, ДСВ је дужно да у одлуци о именовану посебно образложи разлоге давања предности таквом кандидату. Одлука се објављује у „Народним новинама”.

Судије које су именоване на судијску дужност, према прописима који су били на снази до 31.12.2012. године, нису дужни да заврше Државну школу за правосудне службенике.

ДСВ ће поништити одлуку о именовану судије ако утврди да именовани судија није испуњавао услове за именовање, да је одлука утемељена на неистинитим подацима и доказима, да судија без оправданог разлога није ни у року од 6 месеци положио заклетву или да је до именовања дошло услед кривичног дела кандидата утврђеног правноснажном одлуком. Поступак за поништење одлуке о именовану ДСВ покреће по службеној дужности или на захтев председника Врховног суда, судског већа суда или председника непосредно вишег суда. Ако је против одлуке о именовану судије поднета уставна тужба Уставном суду, именовани судија не може положити заклетву нити ступити на дужност док Уставни суд не одлучи.

Права и дужности судија

Права и дужности судија су следећа:

- судија врши судијску функцију самостално или у већу;
- права из радног односа;
- право на стручно усавршавање у Правосудној академији и ван ње;
- право на мировање функције услед избора на функцију у Министарству правосуђа, Правосудну академију, Државно судско веће или Уставни суд. Исто је и приликом избора у међународни суд или у органе ЕУ или друге међународне органе или организације, или учествује у програмима размене у оквиру органа земаља чланица ЕУ;
- право на слободно удруживање у судијска удружења ради заштите независности и интереса судија;
- судија својим понашањем мора да чува свој углед и углед и достојанство судске власти и ни на који начин не сме да доведе у сумњу своју непристрасност и независност у суђењу, нити самосталност судске власти;
- судија не сме бити члан политичке странке нити се бавити политичком делатношћу

Дисциплинска одговорност судија

Дисциплинска одговорност судија уређена је Законом о Државном судском већу. Дисциплински поступак против судија води и мере изриче ДСВ, које за поједине дисциплинске поступке може именовати посебно дисциплинско веће и посебно „истражна комисија” из редова судија редовних или специјализованих судова. Одлуку о дисциплинској одговорности доноси ДСВ већином гласова свих чланова. Поступак могу покренути председник суда или судија који га мења, министар правосуђа, председник непосредно вишег

суда, председник Врховног суда и „судско веће”. Једна од мера које доноси веће може бити и одлука о разрешењу. Судија мора бити удаљен са дужности ако је против њега покренут кривични поступак због кривичног дела са запређеном казном од 5 година затвора или тежом; због осуде за кривично дело које га чини недостојним обављања судијске функције; због почињеног тешког дисциплинског преступа. Судија може бити удаљен са функције ако је против њега покренут кривични поступак за кривично дело са запређеном казном до 5 година; ако обавља посао, службу или активност неспојиве са судијском функцијом; ако је овлашћени предлагач покретања поступка то предложио

Престанак судијске функције

Судији престаје функција из разлога утврђених законом, од којих је један разрешење. Судију разрешава ДСВ.

Судије поротници

За судију поротника може бити именован пунолетан хрватски држављанин достојан вршења дужности судије поротника. Судије поротници именују се на четири године, уз могућност поновног именовања, а одредбе овог закона које се односе на судије примењују се и на судије поротнике, ако законом није другачије уређено. Ако именовање судија поротника није обављено до истека рока на који су именовани, судије поротници настављају да врше дужност до новог именовања судија поротника. Судије поротнике општинских - жупанијских судова именује жупанијска скупштина, односно Градска скупштина града Загреба по прибављеним предлозима општинског, односно градског већа, синдиката, удружења послодаваца - привредне коморе. - могућ утицај политике релаксиран прибављањем мишљења председника одговарајућег суда о предложеним кандидатима. Кад је против судије поротника покренут кривични поступак или поступак за његово разрешење од поротничке дужности, председник суда неће позвати судију поротника да обавља дужност док се ти поступци не заврше правноснажно.

Председници судова и вршиоци дужности председника судова

Сагласно Закону о судовима председник суда је судија који уз судијску функцију обавља и послове судске управе у складу са законом и судским пословником. У судовима са више од 20 судија, председник суда може обављати само послове судске управе. У случају спречености, председника суда замењује судија одређен годишњим распоредом послова (заменик председника суда). Председник непосредно вишег суда је више тело судске управе. Највише тело судске управе је председник Врховног суда. Председник суда дужан је да се стално стручно усавршава за обављање послова судске управе. Стручно усавршавање спроводи Правосудна академија.

Програм и начин спровођења стручног усавршавања председника судова утврђује министар правосуђа који доноси Правилник о програму и начину спровођења стручног усавршавања председника судова и државних тужилаца. Ако председник суда престане да врши своју дужност, председник непосредно вишег суда овлашћује судију суда исте врсте и истог степена или судију вишег суда да обавља послове судске управе док председник суда не буде именован - вршилац дужности председника суда. У судовима у оснивању, министар правосуђа овлашћује судију суда истог или вишег степена који ће до именовања председника суда обављати послове судске управе.

Председнике судова бира и разрешава ДСВ уз прибављено мишљење надлежног судског већа.

Председника Врховног суда бира Хрватски сабор на предлог председника Републике, уз претходно мишљење Опште седнице Врховног суда и надлежног одбора Хрватског сабора, на мандат од четири године уз право још једног поновног избора; а за председника Врховног суда може бити изабрано лице које испуњава услове за избор на функцију судије Врховног суда. Поступак избора председника Врховног суда покреће и спроводи ДСВ - објављује конкурс (јавни позив) и достављене пријаве доставља Уреду председника Републике. Председник Врховног суда може бити разрешен из законом прописаних разлога на предлог председника Републике, о чему одлучује Хрватски сабор уз претходно мишљење Опште седнице Врховног суда и надлежног саборског одбора.

Инкомпатибилитет - председник суда не може бити члан судског већа или члан ДСВ.

Положај Државног судског већа

Државно судско веће (ДСВ) је самостално и независно тело које осигурава самосталност и независност судске власти у Републици Хрватској. ДСВ има 11 чланова: седам судија, два универзитетска професора и два саборска заступника. Чланове ДСВ из реда судија чине двоје судије Врховног суда, један судија високих судова, троје судија жупанијског суда и један судија првостепеног суда.

Мандат чланова ДСВ је 4 године, уз могућност још једног мандата. Ако члану ДСВ престане дужност пре истека мандата, на његово место до истека мандата ДСВ бира другог члана.

Изборе за чланове ДСВ спроводи Комисија за избор чланова ДСВ, преко кандидационих одбора и изборних одбора, које се именује на мандат од 5 година. Комисија има 5 чланова које именује Општа седница Врховног суда, уз учествовање по два представника сваког високог суда и по једног представника сваког жупанијског суда (тзв. Проширена општа седница). Комисија одлуке доноси већином гласова, а чланови Комисије не могу бити кандидати за чланове ДСВ. Председника Комисије бирају чланови између себе.

Поступак кандидатуре и избора чланова ДСВ из реда судија је сложен, прописан је законом, и спороводи се преко кандидационих и изборних одбора у судовима, а избор врше све судије (опште судијско бирачко право). Кандидационе и изборне одборе бира Комисија на предлог председника судова. Јавни позив за чланове ДСВ објављује ДСВ у Народним новинама најкасније 6 месеци пре истека мандата претходног сазива. Дан спровођења избора за чланове ДСВ одређује својом одлуком актуелни сазив ДСВ, а од дана расписивања до дана избора не може да протекне више од 30 дана.

Право предлагања кандидата за чланове ДСВ из реда судија имају све судије, с тим што кандидат не може бити судија који је у претходне 4 године дисциплински одговарао. Кандидовани судија мора да да своју писану сагласност.

Најкасније 8 дана пре избора, Комисија ће објавити списак изборних места и доставити изборним одборима списак судија који гласају на сваком изборном месту; за кандидате из реда судија првостепених судова гласају све судије првостепених судова; за кандидате из реда жупанијских судија гласају све судије жупанијских судова, итд. Гласање је лично и тајно. Штампане гласачких листића директно надзире Комисија. Резултате гласања утврђује Комисија која одлучује и о приговорима на резултате. Против решења Комисије дозвољено је право жалбе Већу Врховног суда Републике Хрватске. Изабране су судије са највећим бројем гласова. Чланове ДСВ из реда универзитетских професора правних наука на предлог факултетских већа, бирају сви професори правних факултета у РХ. Листе кандидата утврђују факултетска већа. Поступак избора уређује се пословником који доносе декани правних факултета. Два члана ДСВ именује Хрватски сабор из реда својих заступника. Један је припадник опозиције. Изабрани чланови ДСВ дужни су да ступе на дужност у року од 30

дана од дана избора. Председника и заменика председника ДСВ бирају чланови између себе. Закон уређује поступак избора новог члана због ранијег престанка мандата актуелном члану.

Инкомпатибилност - Док врше дужност чланова ДСВ судије не могу бити именовани на судијску функцију у виши суд нити могу бити бирани за председника суда. Члан ДСВ може бити разрешен из разлога прописаних законом, од којих је један осуда за кривично дело. Одлуку о разрешењу доноси ДСВ већином гласова свих чланова.

Делокруг рада Државног судског већа

Државног судског већа је надлежно да:

- именује и разрешава судије;
- именује и разрешава председнике судова осим председника Врховног суда;
- одлучује о имунитету судија;
- одлучује о премештају судија;
- води дисциплински поступак;
- учествује у оспособљавању и усавршавању судија;
- доноси Методологију израде оцене судија;
- даје одобрења за обављање друге службе или посла;
- води и контролише имовинске картице судија

Изузимање од одлучивања

У поступцима повезаних лица (брачни и ванбрачни друг или тазбински сродник, крвни сродник у правој линији, побочни сродник до четвртог степена, усвојеник или усвојилац).

Начин одлучивања

ДСВ одлучује на седници већином гласова свих чланова већа, осим ако законом није другачије прописано. ДСВ доноси Пословник о раду Државног судског већа.

Судско веће

Према Закону о судовима, Судско веће је подручни орган судијске аутономије и оснива се за жупанијске судове и општинске судове са подручја жупанијског суда. За трговачке судове при Високом трговачком суду, а за управне при Високом управном суду. Послове судског већа за Високи прекршајни суд, Високи казни суд и Врховни суд обављају седнице свих судија тих судова. Чланове бирају судије конкретних судија или подручја у сложену поступку прописаном законом.

Надлежност Судског већа

Надлежност Судског већа је да:

- даје оцену о вршењу судијске функције појединог судије;
- даје мишљење ДСВ о кандидатима за председника суда;
- даје мишљење ДСВ о кандидатима за судије;
- одлучује о захтеву за оцену постојања повреде Кодекса судијске етике

Избор, положај и разрешење тужилаца

Избор, положај (права и обавезе) и разрешење државних тужилаца и њихових заменика уређују:

- Закон о Државнотужилачком већу;
- Закон о државном тужилаштву;
- Законом о Правосудној академији

Сагласно Закону о државном тужилаштву, Државно тужилаштво је самосталан и независан правосудни орган, који обједињује послове које у Републици Србији обављају тужилаштво и правобранилаштво. Оно је овлашћено и дужно да поступа против починилаца кривичних дела и других кажњивих дела, да предузима правне радње ради заштите имовине РХ и да подноси правна средства за заштиту Устава РХ и закона. Државно тужилаштво (ДТ) обавља своја овлашћења на основу Устава РХ, међународних уговора који су део правног поретка РХ, правне праксе ЕУ, закона и других извора права. ДТ је установљен као јединствен правосудни орган чији се делокруг, овлашћења и надлежност утврђују законом. Забрањен је сваки облик утицаја, а посебно сваки облик присиле према државним тужиоцима и заменицима државних тужилаца, злоупотреба јавних овлашћења и личног утицаја, те коришћење медија и јавних иступања у предметима кривичних дела која се гоне по службеној дужности и у предметима у којима државни тужилац, односно заменик државног тужиоца, извршава своја овлашћења и дужности у заштити имовине РХ. Главни државни тужилац РХ, заменик Главног државног тужиоца, државни тужилац и заменик државног тужиоца не смеју да буду позвани на одговорност за изражено правно мишљење у предмету који им је додељен у рад, осим ако се ради о кршењу закона које је кажњиво дело. ДТ РХ установљава се као јединствени орган за цело подручје државе, а осим Главног ДТ, установљена су жупанијска ДТ и општинска ДТ. Законом се могу установити и посебна ДТ за поступање у одређеним врстама предмета. У ДТ важи принцип хијерархије и принцип субординације.

Главни државни тужилац Републике Хрватске

Главни државни тужилац Републике Хрватске налази се на челу Главног државног тужилаштва Републике Хрватске.

Именовање Главног државног тужиоца Републике Хрватске

За Главног државног тужиоца РХ може се именовати лице које испуњава опште и посебне услове за именовање заменика Главног државног тужиоца РХ. Именује га Хрватски сабор, на предлог Владе РХ, уз претходно мишљење надлежног одбора Хрватског сабора, на мандат од четири године, уз могућност поновног именовања на још један мандат. Главни државни тужилац коме истекне мандат, а не буде поново именован, или буде разрешен, наставља да ради као заменик Главног државног тужиоца. Одлуку о истеку мандата или разрешењу доноси Државнотужилачко веће. Ако Главни државни тужиоца РХ не буде именован, до његовог именовања, послове Главног државног тужиоца обавља први заменик. Ако је први заменик спречен да замењује Главног државног тужиоца, до престанка разлога спречености, ту дужност обавља заменик Главног државног тужиоца кога одреди Колегијум ГДТ РХ - в.д. Главног државног тужиоца. Поступак за именовање Главног државног тужиоца покреће Државнотужилачко веће јавним позивом, који се објављује у Народним новинама и на интернет страницама ДТВ, најкасније 6 месеци пре истека мандата актуелном Главном

државном тужиоцу, односно најкасније 30 дана након престанка дужности Главног државног тужиоца из других законом одређених разлога. Јавни позив садржи позив кандидатима да у року не краћем од 15 нити дужем од 30 дана поднесу пријаву са подацима о свом раду и са програмом рада. ДТВ утврђује кандидате који су поднели пријаве и листу кандидата упућује Влади.

Престанак функције

Главном државном тужиоцу функција престаје из законом утврђених разлога, међу којима је и разрешење. Одлуку којом се утврђује настанак околности престанка дужности Главног државног тужиоца доноси ДТВ. Предлог за разрешење Главног државног тужиоца подноси Влада, а о предлогу одлучује Хрватски сабор, уз претходно мишљење надлежног одбора Хрватског сабора.

Послови државнотужилачке управе

У обављању тих послова доносе се општа упутства, одлуке, решења, закључци и други акти прописани овим законом, као и обавезна упутства и налози. Државни тужилац обавља послове државнотужилачке управе, сагласно закону и Пословнику државног тужилаштва. Државног тужиоца у случају његове спречености или одсутности у обављању послова замењује први заменик.

Државни тужилац обавља послове из надлежности ДТ, представља ДТ, одговара за рад ДТ и управља њиме. У државним тужилаштвима именују се један или више заменика. Колегијум ДТ чине државни тужилац и сви заменици у ДТ. Колегијум, поред осталог:

- предлаже кандидате за избор чланова ДТВ из реда заменика државног тужиоца;
- даје мишљење о кандидатима за заменике у свом или непосредно нижем ДТ;
- даје мишљење о кандидатима за државне тужиоце у непосредно нижем ДТ

Колегијум Главног ДТ чине главни државни тужилац и сви његови заменици. Поред осталог:

- одлучује о изузећу Главног државног тужиоца;
- предузима радње у вези са избором и разрешењем чланова ДТВ, одређене Законом о Државнотужилачком већу;
- даје мишљење о кандидатима за жупанијског државног тужиоца, о кандидатима за заменика Главног државног тужиоца, о кандидатима за заменика жупанијског државног тужиоца и о кандидатима за равнатеља Уреда за сузбијање корупције и криминала;
- даје мишљење о постојању основа за разрешење жупанијског, односно општинског државног тужиоца

Проширени колегијум Главног државног тужиоца

Проширени колегијум Главног државног тужиоца чине сви заменици Главног државног тужиоца, жупанијски државни тужиоци и челници посебних државних тужилаштава. Државно тужилаштво овлашћено је и дужно да надзире рад нижих државних тужилаштава. Број заменика државног тужилаца у појединим државним тужилаштвима одређује министар надлежан за послове правосуђа на предлог Главног државног тужиоца, сагласно Оквирним мерилима за рад заменика државних тужилаца, која доноси министар правосуђа. Обавезе при вршењу дужности - државни тужилац и заменик морају се при

вршењу функције понашати тако да не умање свој углед и углед ДТ и не доведу у сумњу своју непристрасност и самосталност и независност ДТ. Дужни су да се придржавају начела законитости, стручности и непристрасности, те да приликом поступања пред другим државним органима поштују и достојанство тих органа.

Обавеза сталног стручног усавршавања

У програмима Правосудне академије или Европске мреже центара за стручно усавршавање правосудних функционера. Најмање једном годишње.

Оцењивање вршења дужности

Државни тужилац и заменик оцењују се, по правилу, сваке три године, а изузетно и раније, у складу са утврђеним мерилима оцењивања. Државни тужилац оцењује заменике у том државном тужилаштву, а њега оцењује непосредно виши државни тужилац.

Етички кодекс државних тужилаца и заменика државних тужилаца

Овај акт утврђује начела и правила понашања државних тужилаца и заменика која јамче очување и промовисање њиховог личног и професионалног интегритета као службеника у самосталном и независном државном тужилаштву. Кодекс доноси Колегијум ДТ Републике Хрватске проширен са жупанијским и општинским државним тужиоцима, те представницима колегијума жупанијских и општинских државних тужилаштвима, на предлог Етичке комисије.

Етичка комисија

Етичка комисија је независно тело у државном тужилаштву које доноси смернице за тумачење темељних етичких и деонтолошких начела из Кодекса, те даје мишљења и препоруке о усклађености одређених понашања државних тужилаца и заменика државних тужилаца са Кодексом и о сукобу интереса. Има седам чланова, од којих су два заменика Главног државног тужиоца, два заменика жупанијског државног тужиоца, два заменика општинског државног тужиоца и један заменик државног тужиоца у посебном државном тужилаштву. Члан ДТВ не може бити биран за члана Етичке комисије. Чланови Етичке комисије бирају се на период од пет година. Етичка комисија на захтев државног тужиоца или заменика државног тужиоца даје мишљење о усклађености одређеног понашања са Кодексом.

Именовање и разрешење заменика државних тужилаца

Именовање и разрешење заменика државних тужилаца прописано је Законом о Државнотужилачком већу.

Попуњавање слободних места заменика државних тужилаца

Слободна места заменика државних тужилаца могу се попуњавати само у складу са Планом попуњавања слободних места заменика државних тужилаца. Главни државни тужилац, уз претходну сагласност министарства надлежног за послове правосуђа, најкасније до краја календарске године за следећу годину доноси план попуњавања слободних места заменика државних тужилаца у свим ДТ и доставља га председнику ДТВ и министарству

надлежном за послове правосуђа. План ће се изменити ако се током године битно измене чињенице на основу којих је донет.

Именовање заменика државних тужилаца

Државни тужиоци именују се на начин, под условима и у поступку у којем се осигурава њихова стручност, самосталност и достојност за вршење државнотужилачке дужности. За заменика државног тужиоца може се именовати кандидат који испуњава услове:

- хрватски држављанин који има положен правосудни испит и испуњава посебне услове прописане овим законом;
- за заменика општинског државног тужиоца може се именовати лице које је завршило Државну школу за правосудне службенике;
- за заменика жупанијског државног тужиоца може се именовати лице које је вршило правосудну дужност најмање 10 година;
- за заменика Главног државног тужиоца РХ може се именовати лице које је као службеник у правосудним органима вршило правосудну дужност најмање 15 година или исто толико година била адвокат, јавни бележник, универзитетски професор правних наука који има положен правосудни испит и најмање 15 година радног искуства након положеног правосудног испита односно угледни правник са положеним правосудним испитом и најмање 20 година радног искуства који се доказао својим стручним деловањем на одређеном правном подручју, као и стручним и научним радовима;
- при именовању заменика државних тужилаца мора се водити рачуна о заступљености припадника националних мањина сагласно одредбама уставног закона којима се уређују права националних мањина

Поступак именовања

Државни тужилац у ДТ у којем постоји потреба за именовање заменика државног тужиоца или непосредно виши државни тужилац известиће о томе Главног државног тужиоца. Поступак именовања спроводи ДТВ, које објављује Оглас о попуњавању слободних места заменика државног тужиоца именовањем, на предлог Главног државног тужиоца, у „Народним новинама” и на интернет страницама ДТВ, а садржи позив кандидатима да у року, који не сме бити краћи од 15 дана нити дужи од 30 дана, поднесу пријаву са доказима о испуњавању услова прописаних за именовање и податке о свом раду. Одлуку о објављивању огласа о слободним местима заменика државних тужилаца, као и одлуку о поништењу огласа доноси ДТВ.

Именовање општинских државних тужилаца

За заменике општинских државних тужилаца ДТВ именује кандидате који су завршили Државну школу за правосудне службенике. Избор кандидата мора бити утемељен на завршној оцени коју су кандидати остварили у Државној школи за правосудне службенике и оствареним бодовима на разговору, према утврђеном редоследу кандидата.

Именовање се врши након обављеног сложеног поступка избора, прописаног законом, који садржи и разговор на којем се кандидатима постављају питања која се односе на њихов досадашњи рад и активности, а на темељу којих се може утврдити њихов осећај за правду, способност примереног и одговорног вршења дужности те њихова мотивисаност за вршење дужности. Свим кандидатима у истом поступку именовања на структурираном разговору постављају се иста питања, те се непосредно након разговора са сваким појединим

кандидатом вреднује његов разговор са ДТВ. На основу бодовања и разговора ДТВ утврђује ранг-листу коју објављује на својој интернеет страници. ДТВ ће именовати заменика државног тужиоца између највише 10 кандидата који су остварили највећи број бодова, с тим да разлика између изабраног кандидата и кандидата са највећим бројем бодова не сме бити већа од 10 бодова. Пре доношења одлуке о именовању, ДТВ кандидате са оствареним највећим бројем упућује на психолошко тестирање ради утврђења способности за вршење државнотужилачке дужности. За кандидате који задовоље на психолошком тестирању ДТВ надлежној сигурносно-обавештајној агенцији подноси захтев за спровођење темељне сигурносне провере. Ако кандидат одбије да да сагласност за спровођење темељне сигурносне провере или се у односу на тог кандидата утврди постојање сигурносних препрека, ДТВ подноси захтев надлежној сигурносно-обавештајној агенцији за спровођење темељне сигурносне провере првог кандидата који је остварио следећи највећи број бодова. На основу извештаја надлежне сигурносно-обавештајне агенције о резултату сигурносне провере која се спроводи сагласно закону којим се уређују сигурносне провере ДТВ доноси оцену о постојању сигурносних препрека. За заменика општинског државног тужиоца не може се именовати кандидат у односу на којег се утврди постојање сигурносних препрека. ДТВ доноси Правила о начину спровођења и оцењивању разговора, те Правила о садржају психолошког тестирања.

Именовање заменика жупанијског тужиоца

За именовање заменика жупанијског тужиоца, ДТВ ће од надлежног државног тужиоца, односно судског већа, затражити да у року од 30 дана достави оцену вршења дужности. Оценом вршења дужности може се остварити највише 150 бодова. На основу добијених бодова кандидата утврђује се ранг-листа, која се објављује на интернеет страници ДТВ. На разговор се позивају кандидати са освојених 130 бодова, а изузетно и мање ако је број кандидата са најмање 130 бодова мањи од броја заменика државних тужилаца који се именују. На разговору се може остварити највише 15 бодова. Сабирањем укупног броја бодова са оцењивања и разговора, формира се коначна ранг-листа. Ако два или више кандидата остваре једнак број бодова, предност има кандидат који је у два задња оцењивања био боље оцењен. ДТВ ће именовати заменика државног тужиоца између највише 10 кандидата који су остварили највећи број бодова, с тим да разлика између изабраног кандидата и кандидата са највећим бројем бодова не сме бити већа од 10 бодова. Даљи поступак за кандидате који нису били на државнотужилачкој функцији је исти као за именовање заменика општинског државног тужиоца, с тим што кандидати не иду на психолошки тест.

Поступак именовања заменика Главног државног тужиоца Републике Хрватске

Када правосудни службеник подноси пријаву на оглас о слободном месту заменика Главног државног тужиоца, ДТВ ће од надлежног државног тужиоца, односно судског већа, затражити да у року од 30 дана достави оцену вршења дужности. Оценом вршења дужности може се остварити највише 150 бодова. ДТВ ће у разговору са кандидатима оценити мотивисаност кандидата за рад у државном тужилаштву, способност за комуникацију са другим особама, решавање сукоба и доношење одлука. На разговору се може остварити највише 15 бодова. За кандидате који испуњавају услове за место заменика Главног државног тужиоца, а нису вршили правосудну дужност, ДТВ ће кроз разговор оценити кандидата у односу на остале кандидате из тужилачког реда, водећи притом рачуна о досадашњем професионалном деловању и угледу, те њиховој мотивисаности за рад у државном тужилаштву. На разговору се може остварити највише 165 бодова. Сабирањем укупног броја

бодова ДТВ прави коначну ранг-листу која се објављује на интернет страницама ДТВ и доноси одлуку о именовању. ДТВ ће именовати заменика Главног државног тужиоца између највише 10 кандидата који су остварили највећи број бодова, с тим да разлика између изабраног кандидата и кандидата са највећим бројем бодова не сме бити већа од 10 бодова. Пре доношења одлуке о именовању, ДТВ ће надлежној сигурносно-обавештајној агенцији поднети захтев за спровођење темељне сигурносне провере за кандидате који не врше државнотужилачку дужност. Ако кандидат одбије да да сагласност за спровођење темељне сигурносне провере или се у односу на тог кандидата утврди постојање сигурносних препрека, ДТВ надлежној сигурносно-обавештајној агенцији подноси захтев за спровођење темељне сигурносне провере првог следећег кандидата. На основу извештаја надлежне сигурносно-обавештајне агенције о резултату сигурносне провере која се спроводи сагласно закону којим се уређују сигурносне провере, ДТВ доноси оцену о постојању сигурносних препрека. За заменика Главног државног тужиоца не може се именовати кандидат у односу на којег се утврди постојање сигурносних препрека. Мишљење о кандидатима дају:

- за заменика општинског државног тужиоца, жупанијски државни тужилац и колегијум жупанијског државног тужилаштва, државни тужилац и колегијум општинског државног тужилаштва у којем је оглашено слободно место заменика;
- за заменика жупанијског државног тужиоца, Главни државни тужилац и Колегијум Главног ДТ, државни тужилац и колегијум жупанијског државног тужилаштва у којем је оглашено слободно место заменика;
- за заменика Главног државног тужиоца, Главни државни тужилац Републике Хрватске и Колегијум Главног ДТ.

У поступку давања мишљења државни тужилац ДТ у којем је оглашено слободно место заменика затражиће податке о кандидатима:

- од председника суда, ако је кандидат већ обављао дужност судије, судског саветника или судијског помоћника;
- од других државних органа и организација, те правних лица, које могу дати податке релевантне за испуњавање општих и посебних услова за именовање заменика државног тужиоца

Мишљења се морају у писаном облику доставити најкасније у року од 60 дана од дана тражења. Пре давања мишљења, надлежни државни тужилац позваће кандидате на разговор који обавља са још најмање два члана колегијума државног тужилаштва. Образложена одлука ДТВ о именовању заменика државног тужиоца доставља се свим кандидатима у року од 15 дана од дана доношења. Ако је више кандидата остварило исти број бодова, те ако је за заменика државног тужиоца ДТВ именovalo кандидата који није остварио највећи број бодова, ДТВ ће у одлуци о именовању посебно образложити разлоге због којих је предност дало изабраном кандидату у односу на кандидате са истим, односно већим бројем бодова. Одлука о именовању објављује се у Народним новинама и на интернет страницама ДТВ. Заменик државног тужиоца дужан је да ступи на дужност у року који одреди ДТВ, а најкасније у року од 6 месеци од дана именовања. ДТВ ће на захтев Главног државног тужиоца или по службеној дужности поништити одлуку о именовању ако утврди:

- да именовани заменик државног тужиоца није испуњавао услове за именовање;
- да је одлука утемељена на неистинитим подацима и доказима;
- да заменик државног тужиоца без оправданог разлога није ни у року од шест месеци након именовања положио заклетву;
- да је до именовања дошло због казненог дела кандидата или председника или члана ДТВ

Престанак дужности и разрешење заменика државних тужилаца

Дужност им престаје из разлога прописаних законом, међу којима је и разрешење. Решење којим се утврђује наступ околности за престанак доноси ДТВ на темељу обавештења државног тужилаштва у којем је заменик државног тужиоца вршио дужност и доставља га министарству правосуђа. ДТВ разрешава заменика државног тужиоца, поред осталог:

- због осуде за кривично дело које га чини недостојним за вршење државнотужилачке дужности;
- ако два пут узастопце буде оцењен - незадовољавајуће врши државнотужилачку дужност;
- изрицањем одлуке о дисциплинској казни разрешења.

Захтев за разрешење заменика државног тужиоца може поднети државни тужилац у ДТ у којем заменик државног тужиоца ради, виши државни тужилац и Главни државни тужилац. Заменику државног тужиоца чије се разрешење захтева мора се омогућити да се изјасни о захтеву, осим ако није сам поднео захтев за разрешење. Одлука о разрешењу доноси се у писаном облику и мора бити образложена.

Именовање државних тужилаца

Жупанијски државни тужилац

Жупанијски државни тужилац именује се из реда државних тужилаца, заменика Главног државног тужиоца, заменика у посебном државном тужилаштву и заменика жупанијског државног тужиоца, који су најмање 2 године вршили државнотужилачку дужност заменика жупанијског државног тужиоца. Уз претходно мишљење Колегијума Главног ДТ, на предлог Главног државног тужиоца именује ДТВ на четири године.

Општински државни тужилац

Општински државни тужилац именује се из реда државних тужилаца и заменика државних тужилаца. Уз претходно мишљење колегијума жупанијског ДТ и жупанијског државног тужиоца, на предлог Главног државног тужиоца, именује ДТВ на четири године.

Жупанијски државни тужилац и општински државни тужилац не могу бити именовани више од два мандата узастопце у истом државном тужилаштву. Време на које је именован државни тужилац започиње да тече даном ступања на дужност. Поступак именовања жупанијског, односно општинског државног тужиоца, покреће и спроводи ДТВ. Покреће јавним огласом. О кандидатима за жупанијског државног тужиоца ДТВ ће затражити мишљење Колегијума Главног ДТ, а о кандидатима за општинског државног тужиоца од колегијума жупанијског ДТ и жупанијског државног тужиоца. Уз позив на давање мишљења ДТВ ће доставити пријаве са доказима и подацима које су кандидати приложили, оцену вршења дужности, те друге податке о кандидатима којима ДТВ располаже по службеној дужности. Пре давања мишљења надлежни државни тужилац позваће кандидате на разговор који обавља са још најмање два члана колегијума ДТ. Мишљења о кандидатима дају се у року од 15 дана и достављају ДТВ. При давању мишљења на одговарајући начин ће се ценити мерила за оцењивање вршења дужности, посебно способност обављања послова државнотужилачке управе, као и програм рада. ДТВ ће Главном државном тужиоцу доставити прибављена мишљења и затражити његов предлог о кандидату за државног тужиоца. Одлуку о именовању ДТВ доноси у року од 30 дана од пријема предлога Главног

државног тужиоца. Ако се на оглас не јави нити један кандидат, ако Главни државни тужилац не да предлог нити за једног кандидата или ДТВ између кандидата који су се јавили на оглас не именује државног тужиоца, поступак се понавља.

Образложена одлука ДТВ о именовану државног тужиоца доставља се свим кандидатима у року од 15 дана од дана доношења. Одлука о именовану објављује се у Народним новинама и на интернет страницама ДТВ.

Престанак дужности и разрешење државног тужиоца

Престанак дужности и разрешење државног тужиоца може се догодити из разлога прописаних законом. Одлуку којом се утврђује наступ околности које доводе до престанка дужности државног тужиоца и одлуку о разрешењу дужности државног тужиоца доноси ДТВ. Предлог за разрешење подноси Главни државни тужилац, а може и министар надлежан за послове правосуђа.

Дисциплински поступак против државних тужилаца и заменика државних тужилаца води и дисциплинске казне изриче ДТВ. У дисциплинском поступку у првом степену одлучује ДТВ. Ако се дисциплински поступак води против члана ДТВ, тај члан је изузет од одлучивања у дисциплинском поступку.

Захтев за покретање поступка због почињеног дисциплинског дела могу поднети и непосредно виши државни тужилац, Главни државни тужилац или министар правосуђа.

Привремено удаљење са дужности

Заменик државног тужиоца биће привремено удаљен од дужности:

- ако је против њега покренут кривични поступак због кривичног дела за које је предвиђена казна затвора од пет година или тежа казна или док се налази у истражном затвору;
- због осуде за казнено дело које га чини недостојним обављања државнотужилачке дужности.

Заменик државног тужиоца може бити привремено удаљен са дужности:

- ако је против њега покренут кривични поступак због кривичног дела за које је предвиђена казна затвора до пет година;
- ако обавља службу, посао или активност који су неспојиви са обављањем државнотужилачке дужности без претходног писаног одобрења ДТВ;
- ако овлашћени предлагач предложи дисциплинску казну разрешења;
- ако овлашћени подносилац захтева за покретање дисциплинског поступка предложи привремену меру удаљења

Одлуку о обавезном привременом удаљењу са дужности доноси Главни државни тужилац. О привременом удаљењу од дужности у осталим случајевима одлучује ДТВ у саставу од три члана. Рок привременог удаљена је 3 месеца.

Положај Државнотужилачког већа

Државнотужилачко веће је самосталан и независан орган који осигурава самосталност и независност државног тужилаштва у Републици Хрватској. ДТВ има 11 чланова: седам заменика државних тужилаца (три заменика Главног државног тужиоца, два заменика жупанијских државних тужилаца, два заменика општинских државних тужилаца), два затупника Хрватског сабора (један из опозиције) и два универзитетска професора правних наука. Мандат чланова Већа је четири године, уз могућност још једног избора.

Поступак избора и именовања чланова Државнотужилачког већа

Поступак спроводи Комисија за избор чланова ДТВ преко изборних одбора. Комисија има 5 чланова, од којих се два именују из реда заменика Главног државног тужиоца, два из реда заменика жупанијских државних тужилаца и један из реда заменика општинских државних тужилаца. Именује га Проширени колегијум Главног државног тужилаштва. Избори се спровode у сложеном поступку кандидатуре (кандидациони одбори) и бирања, који је прописан законом. Дан спровођења избора за чланове ДТВ из редова заменика државних тужилаца одређује се Одлуком ДТВ о расписивању избора, која се објављује у Народним новинама и на интернет страницама ДТВ.

Кандидат за члана ДТВ из реда заменика општинског и жупанијског државног тужиоца може бити сваки заменик државног тужиоца који најмање 5 година врши дужност на нивоу државног тужилаштва за које се кандидује. Предлагање кандидата врше чланови кандидационих одбора. Право гласа имају сви државни тужиоци и заменици. Два члана ДТВ из реда заступника бира Хрватски сабор, а два члана из реда универзитетских професора бирају сви професори правних факултета у Хрватској.

Престанак функције и разрешење члана Државнотужилачког већа

Одлуку о разрешењу дужности члана ДТВ из реда заменика државних тужилаца доноси ДТВ, а одлуку о разрешењу дужности члана ДТВ из реда заступника Хрватског сабора и универзитетских професора правних наука доноси орган који их је именовао, односно изабрао.

Делокруг и начин рада

У делокруг рада ДТВ спада:

- именовање и разрешење заменика државних тужилаца;
- именовање и разрешење жупанијских и општинских државних тужилаца;
- премештај заменика државних тужилаца;
- вођење поступка и одлучивање о дисциплинској одговорности заменика државних тужилаца;
- расписивање избора за чланове ДТВ из реда заменика државних тужилаца;
- учествовање у оспособљавању и усавршавању државних тужилаца и заменика државних тужилаца;
- одлучивање о приговору на оцену вршења дужности;
- вођење регистра државних тужилаца и заменика државних тужилаца;
- давање одобрења за обављање друге службе или посла уз вршење државнотужилачке дужности;
- вођење и контрола имовинских картица државних тужилаца и заменика државних тужилаца

Државнотужилачко веће одлучује на седницама већином гласова свих чланова.

Спречавање корупције у односу на тужиоце

VIII - (I) промена састава Државног већа тужилаца (ДТВ), посебно искључивањем Народне скупштине из избора његових чланова, обезбеђујући да значајни део његових чланова буду тужиоци изабрани од стране својих колега и укидањем чланства представника извршне и законодавне власти по службеној дужности; (II) предузимање одговарајућих мера за даљи

развој улоге ДВТ-а као истински самоуправног тела које делује проактивно и транспарентно (став 164).

IX - реформа процедура за запошљавање и унапређивање јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, нарочито искључењем Народне скупштине из процеса, ограничавајући дискрецију Владе и обезбеђујући да се одлуке доносе на основу јасних и објективних критеријума, на транспарентан начин и да положај јавних тужилаца (тј. руководиоца тужилаштва) вршиоци дужности обављају само кратко време (став 173).

Правосудна академија

Правосудна академија је јавна установа за стручно образовање и усавршавање правосудних службеника, кандидата за правосудне службенике, службенике из подручја правосуђа и друге учеснике у поступцима пред правосудним органима. Дужност оснивача обавља Влада РХ преко Министарства правосуђа. Унутрашња организација и рад ПА уређују се Статутом. Делатност ПА:

- организује и спроводи континуирано стручно усавршавање правосудних службеника;
- организује и спроводи почетно усавршавање кандидата за правосудне службенике;
- организује и спроводи стручно усавршавање приправника и саветника у правосудним органима и других службеника из подручја правосуђа организује и спроводи почетно усавршавање других учесника у поступцима пред правосудним органима

Приступање усавршавању у Правосудној академији уређено је Правилником о приступу стручном усавршавању у Правосудној академији. Органи Правосудне академије су:

- Управно веће (5 сталних чланова и 2 члана на мандат од 4 године - управља Академијом);
- стални чланови су: председник Врховног суда, главни државни тужилац, председник ДСВ, председник ДТВ, министар правосуђа;
- изборни чланови су један представник универзитетских професора права и један представник запослених (на предлог „радничког већа”);
- Равнатељ - руководи академијом - именује га Управно веће на мандат од 4 године;
- Програмско веће - стручни орган састављен од 13 чланова на мандат од 4 године (седам судија, четири из реда државних тужилаца, један представник професора универзитета и један представник Министарства правосуђа) - руководиоци правосудних органа не могу бити чланов Програмског већа

Државна школа за правосудне службенике

Државна школа за правосудне службенике је организациона јединица у саставу Академије у којој се стичу вештине и знања за самостално, одговорно, независно, и непристрасно вршење судијске функције. Лица примљена у државну службу на неодређено време и распоређене на место саветника у правосудном органу обавезни су полазници ДШ и на крају полажу завршни испит пред Комисијом за полагање завршног испита. Сматра се да су ДШ завршила лица која су положила завршни испит, о чему се издаје потврда.

Закључна разматрања

Приказани прописи у највећој мери обезбеђују самосталност и независност судске власти, а њихова доследна примена искључује утицај осталих грана власти на судску власт. Присуство представника законодавне власти у ДСВ И ДТВ релаксирано је процедурама

одлучивања. Такво стање нарочито је обезбеђено начином и критеријумима за избор и напредовање судија, као и успостављањем и ширином надлежности ДСВ.

Кад је у питању положај јавних тужилаца, утицај извршне и законодавне власти огледа се пре свега у начину именовања Главног државног тужиоца, и принципом субординације и хијерархије у овом органу, али је тај утицај у значајној мери релаксиран прописаном обавезом претходног прибављања мишљења ДТВ на предлог кандидата за избор Главног државног тужиоца и избором осталих јавних тужилаца од стране тог ДТВ, као и прецизно постављеним условима и класификационим испитима од којих зависи избор на државнотужилачку функцију.

2. КРАЉЕВИНА БЕЛГИЈА

Високи савет правосуђа Белгије

Пример Белгије је интересантан јер представља изузетак од правила о просечном броју чланова правосудних савета, који је карактеристичан за европске земље. У просеку, европски савети броје око двадесе так чланова, док Високи савет правосуђа Белгије има чак 44 члана, која чине: 22 носиоца правосудних функција (судије и тужиоци), осам адвоката, шест универзитетских професора и осам чланова из организација цивилног друштва.

Савет је подељен у одељење фламанског говорног подручја и валонско одељење. Свако одељење се састоји од 22 члана. У сваком од одељења, део који се састоји од судија и јавних тужилаца садржи барем једног члана из редова судства високе инстанце или јавног тужилаштва, једног члана из редова судија, једног члана из редова јавног тужилаштва и једног члана из апелационог суда. Чланове из редова судија и јавних тужилаца именују њихове активне колеге. Постоје два изборна одељења (фламанско и валонско, за одговарајућа одељења), гласање је обавезно и тајно, сваки бирач бира кандидате (кандидата из редова судија, кандидата из редова јавног тужилаштва и по једног кандидата као представника оба пола).

Првоизабрани се одређују према броју добијених гласова: један члан из редова судства високе инстанце или јавног тужилаштва, један члан из редова судија, један члан из редова јавног тужилаштва и један члана из апелационог суда. Друга места се додељују осталим представницима правосуђа у складу са бројем гласова. Изборна процедура је одређена краљевском одлуком о којој се већа на седници Владе. Чланове Савета који не долазе из редова судија и јавних тужилаца, именује Сенат на основу двотрећинске већине (индивидуалне кандидатуре и представљене кандидатуре - за свако одељење именује се најмање пет чланова међу представљеним кандидатима из редова адвоката, професора и невладиних организација).

Дужина мандата износи четири године и може се обновити једанпут. Током трајања мандата члан Савета не може вршити функцију судије заменика, јавну функцију на коју се долази на основу бирања, политичку функцију, функцију руководиоца неког тела. Пуноправно се прекида мандат по појави неспојиве активности, на захтев самог члана, када члан постане кандидат за судију или јавног тужиоца, када наврши старосну доб за пензију, када тешка повреда дужности оправдава завршетак мандата. Када се превремено ослободи место члана Савета, на дато место долази заменик до истека датог мандата.

Најбитније надлежности Савета су:

- одлучујућа улога у поступку именовања чланова правосуђа, притом поступа објективно и страначки неутрално;
- бављење пропустима у функционисању правосудног система, укључујући и поступак по жалбама;
- припрема савета и мишљења у циљу побољшања функционисања права;
- врши обуку судија и тужилаца

Избор судија и тужилаца

Независност рада судија у обављању законом прописаних надлежности гарантује Устав Белгије. Кандидате за судије бира Савет, а доживотно их именује Влада на предлог министра правдуђа. На основу члана 15. став 4. Устава Белгије судије формално именује краљ. Поред предлога за избор, Савет правосуђа је надлежан и за напредовање у каријери.

Приликом именовања надлежности су подељене између три одбора Савета (Одбор за именовање валонског представника правосуђа, Одбор фламанског говорног подручја за именовање и Одбор за заједничка именовања када одређено место захтева познавање оба језика).

Три су могућа начина да се постане носилац правосудне функције:

- Уколико жели да се пријави за судијску функцију особа без радног искуства прво мора полагати одговарајући испит, да би након положеног испита био двогодишњи судијски приправник;
- Лице које има 10 година адвокатског искуства или 12 правничког искуства, а жели да се пријави на судијску функцију, полаже испит професионалних компетенција који се састоји из писменог и усменог дела;
- Лице које има 20 година адвокатског искуства, а жели да се пријави на судијску функцију, полаже испит професионалних компетенција који се састоји из усменог дела.

Ступање на правосудну функцију се врши у виду конкурса дипломираних правника за правосудни стаж или у виду испита за искусне правнике. Процедура именовања започиње објављивањем слободног места за које се кандидати морају пријавити Министарству правосуђа. Досијеи кандидата се предају Савету и надлежном одбору који испитује кандидате. Одбор представља краљу (односно министру правосуђа) изабраног кандидата. У случају одбијања предлога досије се враћа одбору који може поново предложити истог или новог кандидата. Одбор за именовање надлежан је и за припрему програма иницијалне и континуиране обуке за судије и државне тужиоце. Обука и припрема програма се спровode у сарадњи са Министарством правде

Изузеци

У белгијском правосудном систему постоји неколико изузетака, када је у питању стандардни начин именовања судија. У тим случајевима значајно учешће има Влада. Што се тиче уставних и управних судија, њихова именовања, са којим је повезана законодавна власт, резултат је суптилних равнотежа којима се жели осигурати њихова репрезентативност, а истовремено гарантује њихова објективност.

Уставни савет

Уставни савет успостављен је Уставом Пете Републике усвојеним 4. октобра 1958. године. То је суд који има различита овлашћења, посебно укључујући оцену уставности закона. Уставни савет није врховни суд који је хијерархијски супериорнији од Државног већа или Касационог суда.

Уставно веће

Уставно веће се састоји од девет чланова који су именовани на деветогодишњи мандат. Чланове именује председник Републике и председници сваког од домова парламента (Народна скупштина и Сенат). Након уставних амандмана од 23. јула 2008, поступак именовања укључује издавање мишљења, у складу са различитим процедурама, у зависности од овлашћења за именовање, од стране одбора за уставно право сваког дома. Именовање кандидата којег је представио орган за именовање може бити блокирано већином од три петине гласова. Једна трећина Савета замењује се сваке три године. Председник Републике и председник сваког од домова који именују по једног члана у Савет сваке три године. Чланови

не могу бити поново именовани. Међутим, ако је појединац именован да замени члана који је поднео оставку или није у стању да закључи свој мандат, по истеку тог именовања, заменски члан може после тога бити именован на деветогодишњи мандат, под условом да њихов мандат као замена није прешао три године.

3. КРАЉЕВИНА ХОЛАНДИЈА

Правосудни систем

Правосудним системом у Холандији управља судска власт, која је независна од законодавне и извршне власти. Ни законодавна ни извршна власт немају утицаја на налазе и пресуде судова. Судови доносе пресуде независно од Савета и управе суда. Ни извршна ни законодавна власт, као ни Савет не могу их позвати на одговорност због пресуда.

Процес избора судија је у надлежности правосуђа, при чему Савет за правосуђе има задатак да подржи процес. Минимални услови за именовање за судију утврђени су законом, а то су холандско држављанство и образовни услови. Посао избора судија Савет је поверио Комисији за избор судија, чији чланови се бирају на три године, с тим да мандат може да им се продужи за још годину дана.

Поступак избора приправника за првостепене и апелационе судије се састоји из више фаза. Процедура започиње тако што се оглас за конкурс шаље из суда националном комитету за избор судија, а конкурс објављује на веб локацији. По пријему пријава, национални комитет за избор судија и управни одбор суда врше избор пропратних писама, највише 5 по радном месту. Након тога се врше аналитички тестови у спољној консултантској агенцији/бируу за процену и обавља интервју на суду. Суд затим обавештава националну комисију за избор о избору највише 3 кандидата по радном месту, који приступају оцењивању у спољној консултантској агенцији/бируу за процену и иду на завршни интервју са националном комисијом за избор, која о резултатима интервјуа обавештава Одбор суда. Уколико национална комисија за избор одабере више кандидата, одбор суда одлучује о коначном избору. Уколико се кандидат пријавио за позиције у различитим судовима, а национална комисија за избор га изабрала за различите судове, кандидат бира суд.

Након одабира, кандидати започињу своју обуку. Обуку делимично организују локални судови, а делимично Центар за обуку и проучавање правосуђа, заједнички институт за обуку правосудног система Холандије и Државно тужилаштво. Након успешног завршетка обуке, Судско веће препоручује кандидата да буде именован за судију. Министар правде и безбедности проверава искључиво да ли подносилац захтева испуњава законске услове да би га поставио краљ. Краљ коначно именује кандидата краљевским декретом, који супотписује министар правде и безбедности. Кандидат тада постаје доживотни судија.

Судијска функција може престати само на захтев судије или кад судија достигне старосну границу за пензионисање, а у посебним случајевима одлуком Врховног суда.

Судије Врховног суда

Судије Врховног суда бирају се на другачији начин. Потенцијалне чланове Врховног суда бира Комисија судија Врховног савета и то на почетку њихове каријере, а кандидати се прате током остатка каријере. Када се отвори место за судију Врховног суда, Врховни суд бира најбоље кандидате за то место у зависности од њихове стручности. Комисија саставља листу од шест кандидата. Врховни суд расправља о листи на својој генералној скупштини, а затим подноси препоруку од три особе Представничком дому парламента. Препорука за именовање новог судије Врховног суда затим се упућује министру безбедности и правде, који процењује да ли су испуњени формални услови. Ако је то случај, номинација за именовање подноси се монарху, који потписује Краљевски декрет, именујући судију. Номинација увек води потписивању Краљевског декрета.

Савет за правосуђе

Савет за правосуђе чини важну карику у контакту између три гране власти. Он Влади и парламенту пружа савете о законодавству и политици у вези са правосуђем, како на њихов захтев, тако и по сопственој иницијативи. Ови савети су веома важни парламенту и Влади у законодавном процесу.

Савет се састоји од три до пет чланова, који се именују краљевским декретом, на препоруку Министра, а на период од шест година. Председник је увек из судова, што гарантује да је мишљење судова пресудно. Слободна радна места у Савету објављују се у националним медијима, након чега саветодавни одбор процењује подобност кандидата и даје препоруку министру безбедности и правде. Саветодавни одбор чине председник суда, представник холандске Асоцијације за правосуђе, члан управног одбора суда који није судија и једна особа коју именује министар безбедности и правде. Члан који је председник суда председава комисијом. Чланови Судског савета именују се Краљевским указом на препоруку самог Савета, која се увек поштује.

Јавно тужилаштво

Јавни тужиоци у Холандији бирају се на исти начин као и судије. Старије тужиоце, укључујући генералног тужиоца и главне окружне тужиоце, формално именује Круна, на препоруку министра безбедности и правде, док млађе тужиоце формално именује министар безбедности и правде.

4. САВЕЗНА РЕПУБЛИКА НЕМАЧКА

Правни оквир

Основни закон (Устав Савезне Републике Немачке). Председник именује и разрешава савезне судије.

Организација судова

Федерација успоставља Савезни суд правде, Савезни управни суд, Савезни суд за финансије, Савезни радни суд и Савезни социјални суд као врховне судове редовне, административне, финансијске, радне и социјалне надлежности.

Избор судија

Судије појединих судова заједнички бирају надлежни савезни министар и комисија за избор судија (a committee for the selection of judges), која се састоји од надлежних министара покрајина (16) и једнаког броја чланова (16) које бира Бундестаг (Парламент).

Остали савезни судови

Федерација може основати савезни суд за питања која се тичу права индустријске својине. Федерација може успоставити савезне војне кривичне судове за оружане снаге. Ови судови могу вршити кривичну надлежност само током стања одбране или над припадницима оружаних снага који служе у иностранству или на бродовима. Детаљи се уређују савезним законом. Ти судови су под покровитељством савезног министра правде. Судије које тамо обављају службу, као примарно занимање, су особе квалификоване за вршење судијске функције. Врховни ревизијски суд ових судова је Савезни суд правде.

Судије именоване трајно на функције (као примарно занимање) могу бити принудно отпуштене, трајно или привремено суспендоване, премештене или пензионисане пре истека мандата, само на основу судске одлуке и само из разлога и на начин одређен законима.

Врховни савезни судови Немачке

Немачка има један врховни суд искључиво за уставна питања, Немачки савезни уставни суд (Bundesverfassungsgericht) и пет додатних врховних савезних судова за друга подручја закона. То су Савезни суд правде (Bundesgerichtshof) за грађанске и кривичне ствари, Савезни управни суд (Bundesverwaltungsgericht), Савезни суд за рад (Bundesarbeitsgericht), Савезни социјални суд (Bundesozialgericht) и Савезни фискални суд (Bundesfinanzhof).

Чланови Савезног уставног суда

Савезни уставни суд састоји се од два већа, која се називају сенати. Сваки сенат се састоји од осам судија. (Закон о Савезном уставном суду (Bundesverfassungsgerichtsgesetz, BVerfGG), чл.2). Генерално, кандидат мора имати најмање четрдесет година, бити подобан за избор у Бундестаг и мора писмено изјаснити да је вољан да постане члан Савезног уставног

суда. (BVerfGG, чл.3). Даље, сваки судија мора имати завршено правно образовање које га квалификује за судијску функцију у складу са немачким Законом о правосуђу (Deutsches Richtergesetz). Немачки основни закон (Grundgesetz, GG), устав земље, поставља изборни процес за чланове. Према члану 94. немачког основног закона, Савезни уставни суд чине савезне судије и други чланови. Половину чланова Савезног уставног суда бира Бундестаг (парламент), а половицу Бундесрат (представништво немачких држава). Они не могу бити чланови Бундестага, Бундесрата, Савезне владе или било ког од одговарајућих органа неке државе. Закон о Савезном уставном суду даље прецизира захтеве за избор чланова два сената. Три места у сваком сенату резервисана су за судије које су претходно биле у Врховном савезном суду Немачке најмање три године. У погледу изборног процеса, Савезни уставни суд наводи да половицу судија сваког сената бира Бундестаг, а другу половицу Бундесрат. Од оних судија који ће бити изабрани између судија Врховног савезног суда, једног ће изабрати један од изборних органа, а два друга од преосталих судија, три ће бирати један орган, а два други.

Процес гласања за судије Савезног уставног суда

Судије које бира Бундестаг (парламент) бирају се без претходне расправе тајним гласањем на предлог изборног одбора који је формиран посебно у ту сврху. Изборна комисија састоји се од дванаест чланова Бундестага који су изабрани са листе кандидата коју су предложиле парламентарне групе. Да би могао бити изабран, правда мора добити двотрећинску већину датих гласова и најмање већину међу члановима Бундестага. (BVerfGG, чл.6) Не само да се гласови дају тајним гласањем, већ су се чланови изборног одбора заклели на поверљивост. Не смеју да откривају личне околности кандидата, које им постају познате као резултат њиховог рада у одбору, нити дискусија у одбору о овом питању и гласања. (BVerfGG, чл. 6, став 4). Судије које бира Бундесрат (представништво немачких држава) такође се бирају двотрећинском већином. За разлику од Бундестага, Бундесрат не формира изборни одбор (BVerfGG, ст. 7). Једном кад је правда изабрана, њу ће именовати савезни председник (BVerfGG, чл.10). Именовање је на период од дванаест година. (BVerfGG, чл.4, став 1). Након именовања у Савезни уставни суд, није дозвољено друго запошљавање (BVerfGG, чл.3, став 4). Занимљиво је да је изузетак направљен за наставу као професор права. Стога, не чуди да су осам од шеснаест судија били професори права пре именовања у суду.

Избор судија на другим савезним врховним судовима

Судије у другим савезним врховним судовима бира Изборна комисија судија. Изборну комисију за судије сазива савезни министар правде. Одбор се састоји од укупно тридесет два члана, а чине га министри правде шеснаест немачких држава и шеснаест чланова које је изабрао Бундестаг. (Основни закон, члан 95, став 2). Чланови морају чувати поверљивост. (Закон о избору судија, чл.6, став 2). Поступак није јаван и глас се тајним гласањем. Ко добије већину гласова, бира га и именује савезни председник. Положај је доживотни.

Организација тужилаштва

Статус и функције јавног тужилаштва утврђени су статутом, односно Законом о судовима - у одељцима од 141 до 151 - и према Законику о кривичном поступку - на пример, у одељцима од 158 до 163, али не у потпуности. Одредбе Закона о судовима на статусу јавног тужилаштва радије имају карактер, барем делимично, водећих принципа или организационих принципа, док су важне расподеле функција у Законику о кривичном поступку углавном

састављене у облику општих клаузула. У Немачкој су имали претежно позитивно искуство са овим системом одредби, па тако и у октобру 1990. када су се поново ујединиле Источна и Западна Немачка, пренели су и овај део закона непромењен на нову федералну државу. Савремено гледиште је да су тужилаштва хијерархијски структурирани, независни органи који спроводе закон у кривичној материји. Они су на једнаком нивоу са судовима. Шта ово детаљно значи лакше је разумети када неко зна како су у Немачкој устројена државна тужилаштва. Савезна Република Немачка је савезна држава. И зато што Судска власт лежи на појединачним државама (покрајинама) - укупно 16 - имају независна државна тужилаштва у свакој покрајини.

Тужилаштво је организовано паралелно са судовима, што значи да је територијална надлежност јавног тужилаштва регулисана територијалном надлежношћу суда у коме је основано јавно тужилаштво.

Закон каже да би при сваком суду требало да постоји јавно тужилаштво. Дакле, постоји јавно тужилаштво на сваком регионалном суду у покрајинама који чине Савезну Републику Немачку, што значи укупно 116 јавних тужилаштава при регионалним судовима. По правилу, ова јавна тужилаштва врше надлежност тужилачке функције на локалним судовима. Они су подређени регионалном јавном тужилаштву основаном при Вишем регионалном суду, тако да постоји укупно 25 регионалних јавних тужилаштава. Регионална државна тужилаштва су, пак, подређена одговарајућим министрима правде покрајина. На савезном нивоу, Савезно јавно тужилаштво постоји паралелно са Савезним судом правде. На самом челу је Савезни јавни тужилац.

Да напоменемо да у случајевима „нормалне” делинквенције не постоји национално јавно тужилаштво у целој Федерацији, јер је кривично гоњење у принципу ствар покрајина. Стога, не постоји надређени/подређени однос било које врсте између Савезног јавног тужилаштва у Карлсрухеу и јавног тужилаштва на вишим регионалним судовима и регионалним судовима.

Паралеле са судском обуком и активношћу - сваки јавни тужилац у Немачкој пролази исту - одличну - обуку као и судије. По правилу је провео четири или пет година на обуци на универзитету, а затим се пријавио за Први државни испит из права, који траје око шест месеци и који покрива цео наставни програм, писмене испите и писмени задатак који треба обавити у року од неколико недеља. Након овог релативно захтевног процеса, он ће проћи период практичних обука у трајању од отприлике две и по године, завршавајући се државним испитом који такође траје око шест месеци, а за које постоје писани услови (писмени испити и писмени задатак) и усмени услови (анализа материјала и усмени испит). Стога, професионална квалификација јавног тужиоца одговара професионалној квалификацији судије.

Избор тужилаца

Процедура пријаве за јавне тужиоце сматра се веома строгом и озбиљном до те мере да може узнемирити неке кандидате. Ово је намењено провери колики је ауторитет подносиоца захтева. Ауторитет је једна од најважнијих карактеристика јавног тужиоца. На крају, морају се суочити не само са судијама, већ и са искусним адвокатима одбране. Веома је важно разумети, међутим, да имати ауторитет не значи имати велику моћ. Немачки јавни тужиоци немају право да интервенишу у грађанскоправним случајевима. Немачки јавни тужиоци су државни службеници - у почетку се постављају на пробни рад на период од три до пет година, а затим доживотно - са свим финансијским и социјалним гаранцијама које тај статус доноси.

У Немачкој, савезног генералног тужиоца и савезне тужиоце именује председник Немачке, на предлог министра правде и уз сагласност законодавног већа (Бундесрат). Покрајинске тужиоце именује државни (покрајински) министар правде.